Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
JEAN RICHARD DE LA TOUR IŠVADA,
pateikta 2025 m. birželio 12 d.[1]

Byla C-8/24

D. d.o.o.,
Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu
Baudžiamoji byla

(*Visoki kazneni sud* (Apeliacinis baudžiamųjų bylų teismas, Kroatija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose – Reglamentas (ES) 2018/1805 – 1 straipsnio 1 ir 4 dalys – 2 straipsnio 2 punktas ir 3 punkto d papunktis – Konfiskavimas nepriimant galutinio apkaltinamojo nuosprendžio – Nutarimas konfiskuoti, priimtas vykstant baudžiamajam procesui, užbaigtam priimant išteisinamąjį nuosprendį, susijęs su kita nusikalstama veika nei ta, dėl kurios priimtas šis išteisinamasis nuosprendis, padaryta ne išteisintų kaltinamųjų, o kitų asmenų, dėl kurių nėra surašytas kaltinamasis aktas – 19 straipsnio 1 dalies h punktas – Nutarimų konfiskuoti nepripažinimo ir nevykdymo pagrindai – Išskirtiniai atvejai, kai, remiantis konkrečiais ir objektyviais įrodymais, esama pagrįstų priežasčių manyti, kad dėl nutarimo konfiskuoti vykdymo, atsižvelgiant į konkrečias bylos aplinkybes, būtų akivaizdžiai pažeista pagrindinė teisė, įtvirtinta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje – Teisė į gynybą ir teisė į veiksmingą teisinę gynybą“

I. Įžanga

1. Aiškindamas Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR[2] 1 straipsnio 3 dalį, pagal kurią šis pagrindų sprendimas „nekeičia pareigos gerbti pagrindines teises ir pagrindinius teisinius principus, įtvirtintus [ES sutarties] 6 straipsnyje“, Teisingumo Teismas savo jurisprudencijoje nustatė „dviejų etapų nagrinėjimą“, kad Europos arešto orderio vykdymo procedūros metu būtų galima įvertinti, ar yra realus pavojus, jog bus pažeista kuri nors iš pagrindinių teisių, įtvirtintų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija)[3].

[1] Originalo kalba: prancūzų.

[2] 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimas dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34).

[3] Žr., be kita ko, 2024 m. liepos 29 d. Sprendimą *Breian* (C-318/24 PPU, EU:C:2024:658, 38 ir 77–79 punktai bei juose nurodyta jurisprudencija).

2. Šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą, pateiktu dėl 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1805 dėl nutarimų areštuoti ir nutarimų konfiskuoti turtą tarpusavio pripažinimo [4] įvairių nuostatų išaiškinimo, taip pat Chartijos 47 straipsnio išaiškinimo, keliamas klausimas, ar šia jurisprudencija reikia vadovautis taikant ir šį reglamentą.

3. Šis prašymas pateiktas nagrinėjant baudžiamąją bylą, *Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu* (Zagrebo apygardos prokuratūra) (toliau – Zagrebo prokuratūra) iškeltą bendrovei *D. d.o.o.*, kurios buveinė yra Kroatijoje, dėl Slovėnijos valdžios institucijų Kroatijos valdžios institucijoms perduoto nutarimo konfiskuoti, priimto dėl bendrovės D. turimų bendrovės *L.Z. d.d*. akcijų, pripažinimo ir vykdymo.

4. Šioje byloje iš esmės keliamas klausimas, kiek valstybės narės vykdančioji institucija gali atsisakyti pripažinti ir vykdyti kitoje valstybėje narėje vykstant baudžiamajam procesui, kuriame kaltinamieji buvo išteisinti, priimtą nutarimą konfiskuoti, remdamasi tuo, kad šis nutarimas arba nepatenka į Reglamento 2018/1805 taikymo sritį, arba juo pažeidžiamos asmens, dėl kurio jis priimtas, pagrindinės teisės.

5. Konkrečiau kalbant, šioje byloje keliamas klausimas dėl nutarimo konfiskuoti nevykdymo ir nepripažinimo pagrindo, nurodyto Reglamento 2018/1805 19 straipsnio 1 dalies h punkte, apimties, kai, išskirtiniais atvejais, remiantis konkrečiais ir objektyviais įrodymais, esama pagrįstų priežasčių manyti, kad dėl šio nutarimo vykdymo, atsižvelgiant į konkrečias bylos aplinkybes, būtų akivaizdžiai pažeista atitinkama Chartijoje nustatyta pagrindinė teisė, pirmiausia teisė į veiksmingą teisinę gynybą, teisė į teisingą bylos nagrinėjimą ir teisė į gynybą.

6. Tokiomis aplinkybėmis šioje byloje reikia nustatyti, be kita ko, kiek dviejų etapų nagrinėjimas, kurį Teisingumo Teismas nustatė aiškindamas Pamatinio sprendimo 2002/584, vėliau papildytu Pamatiniu sprendimu 2008/909/TVR [5], 1 straipsnio 3 dalį, yra reikšmingas įgyvendinant konkrečią nuostatą, kaip antai įtvirtintą Reglamento 2018/1805 19 straipsnio 1 dalies h punkte. Konkrečiau kalbant, reikia nuspręsti, ar atsisakant pripažinti ir vykdyti nutarimą konfiskuoti pagal šią nuostatą reikia įrodyti, kad dėl sisteminių arba bendrų trūkumų, susijusių su pagrindinių teisių paisymu, priimančiojoje valstybėje narėje yra realus pavojus, kad bus pažeista kuri nors iš Chartija užtikrinamų pagrindinių teisių.

7. Taigi Teisingumo Teismas turi išaiškinti, ar tarpusavio pripažinimo ir pasitikėjimo principų, kuriais grindžiama laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė, išimčių analizė vienodai taikytina visoms tarpusavio pripažinimo priemonėms baudžiamosiose bylose, ar gali skirtis atsižvelgiant į kiekvienos priemonės ypatumus.

II. Faktinės pagrindinės bylos aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

8. Remdamasis 2017 m. gegužės 29 d. *Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije* (Slovėnijos Respublikos specialioji prokuratūra) kaltinamuoju aktu *Okrožno sodišče v Mariboru* (Mariboro apygardos teismas) pradėjo baudžiamąjį procesą dėl keturių asmenų (toliau – keturi

[4] OL L 303, 2018, p. 1; klaidų ištaisymas OL L 203, 2020 06 26, p. 96.

[5] 2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos pamatinis sprendimas dėl nuosprendžių baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo principo taikymo skiriant laisvės atėmimo bausmes ar su laisvės atėmimu susijusias priemones, siekiant jas vykdyti Europos Sąjungoje (OL L 327, 2008, p. 27).

kaltinamieji), įtariamų vykdžius nusikalstamą veiką piktnaudžiaujant tarnybine padėtimi ar įgaliojimais. Jie kaltinami tuo, kad 2007 m. liepos 11–25 d. suteikė bendrovei *I.J.S. d.d.* neteisėtos turtinės naudos perkant bendrovės L.Z. akcijas.

9. Tas teismas nustatė, kad dėl kitų nei keturi kaltinamieji buvo įrodyti visi nusikalstamos veikos, susijusios su žalos kreditoriams padarymu ir pinigų plovimu, požymiai, nes 2013 m. birželio mėn. bendrovė *V.K. d.o.o.* iš bendrovės I.J.S. įsigijo bendrovės L.Z. akcijų, tačiau iš tiesų už jas nesumokėjo, o vėliau, 2013 m. liepos mėn., bendrovė *V.K. d.o.o.* per vieną iš savo vadovų sudarė šių akcijų pirkimo–pardavimo sutartį, pagal kurią pardavė jas bendrovei D., siekdama nuslėpti jų kilmę.

10. Dėl nusikalstamos veikos, susijusios su žalos kreditoriams padarymu, buvo iškelta baudžiamoji byla, kurią nagrinėjant L.Z. akcijoms buvo taikomos laikinosios apsaugos priemonės, siekiant apsaugoti prašymą konfiskuoti[6]. Nepaisant šių laikinųjų priemonių, 2014 m. spalio 13 d. šios akcijos buvo pervestos į sąlyginio deponavimo sąskaitas, iš kurių neįmanoma nustatyti jų tikrųjų turėtojų. Vis dėlto dėl šių dviejų nusikalstamų veikų, būtent dėl žalos kreditoriams padarymo ir pinigų plovimo, kaltinimai nebuvo pateikti.

11. Bendrovė D. per savo atstovą Z. Z. kreipėsi į *Županijski sud u Zagrebu* (Zagrebo apygardos teismas, Kroatija), siekdama užginčyti minėtų laikinųjų apsaugos priemonių pripažinimą ir vykdymą Kroatijoje. Tas teismas šį skundą atmetė.

12. 2020 m. sausio 27 d. *Okrožno sodišče v Mariboru* (Mariboro apygardos teismas) atliko Z. Z. apklausą. Per ją pagal *Zakon o kazenskem postopku* (Baudžiamojo proceso kodeksas) (toliau – BPK) 500 straipsnį Z. Z. buvo informuotas apie galimybę duoti parodymus dėl galimo nusikalstamu būdu gautų bendrovės D. pajamų konfiskavimo, pateikti įrodymus ir užduoti klausimus. Tas teismas jį taip pat informavo apie tai, kad gali būti konfiskuotos bendrovės L.Z. akcijos. Z. Z. savo ruožtu nurodė, kad jam pranešta apie laikinąsias apsaugos priemones, kurios, jo manymu, yra nepagrįstos, todėl jis per savo advokatą jau kreipėsi į *Županijski sud u Zagrebu* (Zagrebo apygardos teismas). Jis taip pat nurodė, kad apskųs šių akcijų konfiskavimą, jei tai bus padaryta.

13. 2020 m. gegužės 22 d. *Okrožno sodišče v Mariboru* (Mariboro apygardos teismas) įvyko pagrindinis posėdis, dalyvaujant prokurorui, keturiems kaltinamiesiems ir jų advokatams. Baigiamojoje kalboje prokuroras prašė konfiskuoti bendrovės D. turimas bendrovės L.Z. akcijas kaip pajamas iš nusikalstamos veikos.

14. 2020 m. gegužės 27 d. nuosprendžiu *Okrožno sodišče v Mariboru* (Mariboro apygardos teismas) išteisino visus keturis kaltinamuosius ir, remdamasis BPK 498a straipsnio 1 dalies 1 punktu[7], priėmė nutarimą konfiskuoti bendrovės D. turimas bendrovės L.Z. akcijas dėl nusikalstamų veikų, susijusių su žalos kreditoriams padarymu ir pinigų plovimu (toliau –

[6] Iš Slovėnijos vyriausybės pastabų matyti, kad šiuo 2014 m. birželio 16 d. nutarimu areštuoti, galiojusiu tris mėnesius, bendrovės L.Z. akcijų savininkei, bendrovei D., buvo uždrausta jas perleisti. Pastaroji šio nutarimo neginčijo. Be to, iš šių pastabų matyti, kad nuo 2014 m. rugsėjo 9 d. iki 2019 m. lapkričio 28 d. šio nutarimo galiojimas buvo kelis kartus pratęstas. Bendrovė D. dėl dviejų iš šių pratęsimų pateikė skundus. Šie skundai buvo atmesti.

[7] Šioje nuostatoje nurodyta, kad be atvejų, kai baudžiamasis procesas baigiasi priėmus nuosprendį, kuriuo nustatoma įtariamojo kaltė, neteisėtai gautos lėšos ar turtas pagal *Kazenski zakonik* (Baudžiamasis kodeksas) 245 straipsnį bei neteisėtai duotas ar gautas kyšis pagal šio kodekso 151, 157, 241, 242, 261, 262, 263 ir 264 straipsnius taip pat konfiskuojami, jeigu yra šio kodekso 245 straipsnyje nurodytos nusikalstamos veikos požymių, kad tos lėšos arba turtas gauti iš nusikalstamos veikos.

nutarimas konfiskuoti). Dėl šio nuosprendžio prokuroro pateiktą apeliacinį skundą *Višje sodišče v Mariboru* (Mariboro apeliacinis teismas, Slovėnija) atmetus 2021 m. lapkričio 24 d. nuosprendžiu, šis nutarimas konfiskuoti 2021 m. gruodžio 22 d. įsiteisėjo.

15. 2022 m. vasario 17 d. *Okrožno sodišče v Mariboru* (Mariboro apygardos teismas) išdavė konfiskavimo liudijimą, kaip tai suprantama pagal Reglamento 2018/1805 14 straipsnį, nurodydamas, kad bendrovės L.Z. akcijos yra pajamos iš nusikalstamos veikos, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 2 straipsnio 3 punkto a papunktį, ir turi būti konfiskuotos nepriimant gautinio apkaltinamojo nuosprendžio, įvykus procesui, susijusiam su nusikalstama veika, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 2 straipsnio 3 punkto d papunktį.

16. Tas teismas perdavė šį liudijimą Zagrebo prokuratūrai kartu su 2020 m. gegužės 27 d. nuosprendžio, kuriame yra nutarimas konfiskuoti, įžanginės ir rezoliucinės dalių bei motyvuojamosios dalies ir informacijos apie teisių gynimo būdus vertimu, taip pat 2021 m. lapkričio 24 d. *Višje sodišče v Mariboru* (Mariboro apeliacinis teismas) nuosprendžio, kuriuo atmestas dėl šio nutarimo pateiktas apeliacinis skundas, įžanginės ir rezoliucinės dalių vertimu, siekiant šio nutarimo pripažinimo ir vykdymo.

17. 2022 m. lapkričio 25 d. nuosprendžiu *Županijski sud u Zagrebu* (Zagrebo apygardos teismas), į kurį šiuo tikslu kreipėsi Zagrebo prokuratūra, pripažino nutarimą konfiskuoti.

18. Prokuroras ir bendrovė D. apskundė šį nuosprendį *Visoki kazneni sud* (Apeliacinis baudžiamųjų bylų teismas, Kroatija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. Šiam teismui kyla abejonių dėl to, ar turtas, kurį nutarta konfiskuoti, patenka į Reglamento 2018/1805 taikymo sritį pagal šio reglamento 2 straipsnio 3 dalį. Jam kyla abejonių, ar paisyta atitinkamo asmens, kuriam skirtas nutarimas, teisių, įtvirtintų Chartijoje, vykus procesui, užbaigtam priėmus šį nutarimą, nes šių teisių nepaisymas išskirtiniais atvejais gali sudaryti pagrindą nepripažinti ir nevykdyti nutarimo konfiskuoti pagal šio reglamento 19 straipsnio 1 dalies h punktą.

19. Pirma, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla du klausimai dėl Reglamento 2018/1805 2 straipsnio 3 punkto išaiškinimo. Jis klausia, ar baudžiamasis procesas, kuriame, viena vertus, priimtas išteisinamasis nuosprendis ir, kita vertus, priimtas nutarimas konfiskuoti, grindžiamas išvadomis dėl kitos nusikalstamos veikos nei ta, dėl kurios priimtas šis nuosprendis, padarytos ne keturių kaltinamųjų, o kitų asmenų, gali būti laikomas „proces[u], susijus[iu] su nusikalstama veika“, galinčiu lemti „[turto] konfiskavimą nepriimant galutinio apkaltinamojo nuosprendžio“.

20. Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, priminusiam, kad teismo sprendimų tarpusavio pripažinimo principas yra teismų bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose pagrindas, reiškiantis, kad nepripažinti tokių sprendimų galima tik išskirtiniais atvejais, kaip nurodyta Reglamento 2018/1805 19 straipsnio 1 dalies h punkte, kyla klausimas, ar priimant nutarimą konfiskuoti buvo paisyta bendrovės D. pagrindinių teisių.

21. Iš tikrųjų tas teismas pažymi, pirma, kad bendrovės D. atstovas per 2020 m. sausio 27 d. buvo apklaustas kaip liudytojas (šią aplinkybę dar reikia patikrinti) ir informuotas apie akcijų konfiskavimo galimybę, taip pat apie galimybę vykstant procesui pateikti įrodymus ir užduoti klausimus. Vis dėlto per visą procesą dėl konfiskavimo jis nebuvo informuotas apie teisę naudotis

advokato paslaugomis, įtvirtintą Direktyvos 2014/42/UE[8] 8 straipsnyje.

22. Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad per tą posėdį prašymas konfiskuoti pajamas dar nebuvo išsakytas; prokuroras jį pateikė tik per baigiamąją kalbą 2020 m gegužės mėn. Taigi *Okrožno sodišče v Mariboru* (Mariboro apygardos teismas) bylą nagrinėjo remdamasis 2017 m. kaltinamuoju aktu.

23. Trečia, bendrovei D. buvo perduotas tik to teismo priimto nuosprendžio ištraukų vertimas, nors, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, visas sprendimas yra esminis dokumentas[9] ir pagal teisingo bylos nagrinėjimo normas reikalaujama, kad būtų įteiktas visas nuosprendžio tekstas.

24. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad *Okrožno sodišče v Mariboru* (Mariboro apygardos teismas) nurodė, jog pateikė bendrovei D. nuosprendžio ištraukas, o ši nuosprendžio neapskundė. Vis dėlto bendrovė D. tvirtina, kad negavo tų nuosprendžio ištraukų, ir siūlo pateikti įrodymus (rašysenos ekspertizės išvadą ir įteikimo patvirtinimą). Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas dėl patikrinimų ir konsultacijų su priimančiąja institucija, atliktinų atsižvelgiant į šiuos teiginius, apimties. Šiuo klausimu jis pabrėžia, kad svarbu laikytis tarpusavio pripažinimo principo ir Reglamento 2018/1805 33 straipsnio, kuriame nurodyta, kad esminės priežastys priimti nutarimą konfiskuoti negali būti ginčijamos vykdančiosios valstybės narės teisme.

25. Šiomis aplinkybėmis *Visoki kazneni sud* (Apeliacinis baudžiamųjų bylų teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar sąvoka „procesas dėl nusikalstamos veikos, kuris gali baigtis turto konfiskavimu net ir nepriėmus apkaltinamojo nuosprendžio“, kaip ji suprantama pagal reglamento 2018/1805 2 straipsnio 3 punktą, apima ir baudžiamąjį procesą, kuriame priimtas išteisinamasis nuosprendis?

2. Ar sąvoka „procesas dėl nusikalstamos veikos, kuris gali baigtis turto konfiskavimu net ir nepriėmus apkaltinamojo nuosprendžio“, kaip ji suprantama pagal reglamento 2 straipsnio 3 punktą, apima ir baudžiamąjį procesą, kuriame priimtas išteisinamasis nuosprendis, kuriuo nuspręsta konfiskuoti pajamas, gautas iš kitos nusikalstamos veikos, nei ta, dėl kurios priimtas išteisinamasis nuosprendis, kurią darant dalyvavo ne kaltinamieji, bet kiti asmenys, kuriems nebuvo pareikšti kaltinimai?

3. Ar pagal Reglamentą 2018/1805, jo 1 straipsnio 2 dalį ir [Chartijos] 47 straipsnį draudžiama pripažinti nutarimą konfiskuoti, priimtą vykstant baudžiamajam procesui, jei asmuo, dėl kurio priimtas šio reglamento 2 straipsnio 10 punkte nurodytas nutarimas konfiskuoti:

   – nebuvo šaukiamas dalyvauti visose baudžiamojo proceso stadijose;

   – per visą procesą nebuvo informuotas apie teisę naudotis advokato paslaugomis;

[8] 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl nusikaltimų priemonių ir pajamų iš nusikaltimų įšaldymo ir konfiskavimo Europos Sąjungoje (OL L 127, 2014, p. 39).

[9] Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi 2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2010/64/ES dėl teisės į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese (OL L 280, 2010, p. 1) 3 straipsnio 2 dalimi.

– gavo tik nuosprendžio su nutarimo konfiskuoti teksto jam suprantama kalba ištraukas, o ne visą tokį nuosprendį, ir neapskundė tokiu būdu įteikto nuosprendžio?“

26. Zagrebo prokuratūra, Kroatijos ir Slovėnijos vyriausybės bei Europos Komisija pateikė rašytines pastabas ir, išskyrus Zagrebo prokuratūrą, dalyvavo 2025 m. vasario 3 d. įvykusiame posėdyje, kuriame atsakė į Teisingumo Teismo žodžiu pateiktus klausimus.

III. Analizė

A. Dėl pirmojo ir antrojo prejudicinių klausimų

27. Šiais klausimais, kuriuos, mano nuomone, reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar baudžiamasis procesas, užbaigtas priimant išteisinamąjį nuosprendį, per kurį priimamas nutarimas konfiskuoti, susijęs su kita nusikalstama veika nei ta, dėl kurios priimtas šis nuosprendis, padaryta ne išteisintų kaltinamųjų, bet kito asmens, dėl kurio nėra surašytas kaltinamasis aktas, patenka į Reglamento 2018/1805 taikymo sritį.

28. Mano nuomone, į šiuos klausimus reikia atsakyti teigiamai.

29. Pirmiausia pažymėtina, kad Reglamentas 2018/1805 susijęs su tikslu išlaikyti ir plėtoti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, stiprinant teismų bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, grindžiamą nuosprendžių ir teismo sprendimų tarpusavio pripažinimo principu [10].

30. Remdamasis tuo, kad, viena vertus, nusikaltimo priemonių ir pajamų iš nusikaltimų areštavimas ir konfiskavimas yra vienas veiksmingiausių kovos su nusikalstamumu būdų [11] ir, kita vertus, tarpvalstybinis nusikalstamumo pobūdis reiškia, jog šioje srityje būtinas veiksmingas tarpvalstybinis bendradarbiavimas [12], Sąjungos teisės aktų leidėjas pabrėžė, kad svarbu palengvinti nutarimų areštuoti ir nutarimų konfiskuoti tarpusavio pripažinimą ir vykdymą nustatant taisykles, pagal kurias valstybė narė būtų įpareigota netaikydama jokių papildomų formalumų pripažinti kitos valstybės narės vykstant procesams baudžiamosiose bylose priimtus nutarimus areštuoti ir nutarimus konfiskuoti bei tuos nutarimus vykdyti savo teritorijoje [13].

31. Taigi Reglamento 2018/1805 1 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad šiame reglamente nustatomos taisyklės, pagal kurias valstybė narė savo teritorijoje pripažįsta ir vykdo kitos valstybės narės *vykstant procesams baudžiamosiose bylose* priimtus nutarimus areštuoti arba nutarimus konfiskuoti.

32. O pagal šio reglamento 1 straipsnio 4 dalį jis netaikomas nutarimams areštuoti ir konfiskuoti, kurie priimami *vykstant procesams civilinėse arba administracinėse bylose* [14]. Vis dėlto neginčijama, kad pagrindinėje byloje aptariamas nutarimas konfiskuoti buvo priimtas vykstant procesui baudžiamojoje byloje.

[10] Žr. Reglamento 2018/1805 1 ir 2 konstatuojamąsias dalis.

[11] Žr. Reglamento 2018/1805 3 konstatuojamąją dalį.

[12] Žr. Reglamento 2018/1805 4 konstatuojamąją dalį.

[13] Žr. Reglamento 2018/1805 12 konstatuojamąją dalį.

[14] Taip pat žr. Reglamento 2018/1805 13 konstatuojamąją dalį.

33. Šiuo klausimu pažymėtina, kad Reglamento 2018/1805 2 straipsnio 2 punkte patikslinama, jog sąvoka „nutarimas konfiskuoti“ reiškia įvykus procesui, *susijusiam su nusikalstama veika*, teismo skirtą galutinę sankciją ar priemonę, kurios pasekmė yra galutinis turto atėmimas iš fizinio arba juridinio asmens. Be to, šio reglamento 2 straipsnio 3 punkto d papunktyje sąvoka „turtas“ apibrėžiama kaip apimanti, be kita ko, turtą, kurį priimančioji institucija laiko konfiskuotinu, *įskaitant konfiskavimą nepriimant galutinio apkaltinamojo nuosprendžio*, pagal priimančiosios valstybės teisę, įvykus procesui, susijusiam su nusikalstama veika.

34. Šias įvairias nuostatas reikia aiškinti atsižvelgiant į Reglamento 2018/1805 13 konstatuojamąją dalį, iš kurios matyti, kad jo taikymo sritis turi būti laikoma labai plačia, nes turi apimti visų rūšių nutarimus areštuoti ir nutarimus konfiskuoti, priimtus įvykus procesui, susijusiam su nusikalstama veika. Šioje konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad šis reglamentas apima ne tik nutarimus, kuriems taikoma Direktyva 2014/42, bet ir kitų rūšių nutarimus, priimtus *nepriimant galutinio apkaltinamojo nuosprendžio*, įskaitant policijos ir kitų teisėsaugos institucijų vykdomus tyrimus [15]. Į tai atsižvelgiant, net jei valstybės narės teisės sistemoje tokios rūšies nutarimas nenumatytas, atitinkama valstybė narė turėtų galėti pripažinti ir vykdyti tokius kitos valstybės narės priimtus sprendimus [16].

35. Nagrinėjamu atveju teismas, priėmęs nutarimą konfiskuoti, vykstant baudžiamajam procesui laikėsi nuomonės, kad konfiskuojamas turtas yra gautas iš nusikalstamos veikos, susijusios su žalos kreditoriams padarymu ir pinigų plovimu. Šios aplinkybės leidžia įtraukti šį nutarimą į Reglamento 2018/1805 taikymo sritį. Tai, kad dėl šios nusikalstamos veikos nebuvo surašytas kaltinamasis aktas ir kad vykstant šiam procesui kiti kaltinamieji buvo išteisinti dėl kitos nusikalstamos veikos, šiuo klausimu neturi reikšmės.

36. Iš to, kas išdėstyta, mano nuomone, galima daryti išvadą, kad, kaip teigė visos šios bylos šalys, Reglamento 2018/1805 1 straipsnio 1 ir 4 dalys bei 2 straipsnio 2 punktas ir 3 punkto d papunktis, siejami su šio reglamento 13 konstatuojamąja dalimi, turi būti aiškinami taip, kad šis reglamentas taikomas nutarimui konfiskuoti, kaip antai aptariamam pagrindinėje byloje, priimtam vykstant baudžiamajam procesui, užbaigtam priėmus išteisinamąjį nuosprendį, susijusiam su kita nusikalstama veika nei ta, dėl kurios priimtas šis nuosprendis, padaryta ne išteisintų kaltinamųjų, bet kito asmens, dėl kurio nėra surašytas kaltinamasis aktas.

B. Dėl trečiojo prejudicinio klausimo

37. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo iš esmės klausia, ar vykdančioji valstybė narė dėl tariamo tam tikrų pagrindinių teisių pažeidimo priimančiojoje valstybėje narėje gali atsisakyti pripažinti nutarimą konfiskuoti, nes asmuo, dėl kurio priimtas šis nutarimas, pirma, nebuvo šaukiamas dalyvauti visose baudžiamojo proceso

[15] Dėl išsamios analizės žr. Maugeri, A. M., „Regulation (ES) 2018/1805: Mutual recognition of freezing and confiscation orders between efficiency and safeguards. „Proceedings in criminal matters“ and non-conviction based confiscation“, *New Journal of European Criminal Law*, 15 t., Nr. 2, Intersentia, Mortsel, 2024, p. 164–208. Taip pat žr. Oliveira e Silva, S., „Regulation (ES) 2018/1805 on the mutual recognition of freezing and confiscation orders: A headlong rush into Europe-wide harmonization?“, *New Journal of European Criminal Law*, 13 t., Nr. 2, Intersentia, Mortsel, 2022, p. 198–215.

[16] Taigi teismo sprendimų tarpusavio pripažinimo principas reiškia, kad turi egzistuoti tarpusavio pasitikėjimas, t. y. kiekviena valstybė narė turi pripažinti kitose valstybėse narėse galiojančią baudžiamąją teisę, net jei taikant jos nacionalinę teisę rezultatas būtų kitoks (žr., be kita ko, 2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *G. K. ir kt. (Europos prokuratūra)* (C-281/22, EU:C:2023:1018, 57 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

stadijose, antra, per visą procesą nebuvo informuotas apie teisę naudotis advokato paslaugomis ir, trečia, negavo viso nuosprendžio, kuriame yra nutarimas konfiskuoti, teksto jam suprantama kalba, nors neapskundė šio nuosprendžio [17].

38. Siekiant atsakyti į šį klausimą primintina, kad, kaip ir kitose tarpusavio pripažinimo baudžiamosiose bylose priemonėse, susijusiose su kitų rūšių sprendimais, Reglamente 2018/1805 nustatyta taisyklė, kad valstybė narė privalo pripažinti ir savo teritorijoje vykdyti nutarimą konfiskuoti, priimtą kitoje valstybėje narėje vykstant baudžiamajam procesui.

39. Taigi Reglamento 2018/1805 18 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad vykdančioji institucija pripažįsta pagal šio reglamento 14 straipsnį perduotą nutarimą konfiskuoti ir imasi būtinų priemonių jam vykdyti tokiu pat būdu, kaip ir vykdančiosios valstybės institucijos priimto vidaus nutarimo konfiskuoti atveju, išskyrus atvejus, kai vykdančioji institucija remiasi kuriuo nors iš šio reglamento 19 straipsnyje numatytų nepripažinimo ir nevykdymo pagrindų arba kuriuo nors iš jo 21 straipsnyje numatytų vykdymo atidėjimo pagrindų. Kaip nurodyta Reglamento 2018/1805 31 konstatuojamojoje dalyje, neturėtų būti atsisakoma pripažinti ir vykdyti nutarimą areštuoti arba nutarimą konfiskuoti remiantis kitais pagrindais nei numatyti šiame reglamente.

40. Be to, patikslintina, kad pareiga laikytis Chartijos valstybėms narėms taikoma, kai jos priima sprendimą dėl prašymo pripažinti ir vykdyti nutarimą konfiskuoti, nes tada jos įgyvendina Sąjungos teisę, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį. Taigi vykdančiosios valstybės narės kompetentingos institucijos spręsdamos dėl tokio prašymo privalo užtikrinti, kad būtų paisoma pagrindinių teisių, pagal Chartiją suteikiamų asmeniui, dėl kurio priimtas nutarimas konfiskuoti, kurį prašoma pripažinti ir vykdyti [18].

41. Tarp šių teisių yra, be kita ko, teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, įtvirtinta Chartijos 47 straipsnyje, taip pat teisė į gynybą, užtikrinama pagal jos 48 straipsnio 2 dalį.

42. Į tai atsižvelgiant Reglamento 2018/1805 1 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad šiuo reglamentu nekeičiama pareiga gerbti pagrindines teises ir teisės principus, įtvirtintus ES sutarties 6 straipsnyje [19].

43. Be to, šio reglamento 19 straipsnio 1 dalies h punkte nurodyta, kad vykdančioji institucija gali nuspręsti nepripažinti nutarimo konfiskuoti ir jo nevykdyti, jei, išskirtiniais atvejais, remiantis konkrečiais ir objektyviais įrodymais, esama pagrįstų priežasčių manyti, kad dėl šio nutarimo vykdymo, atsižvelgiant į konkrečias bylos aplinkybes, būtų akivaizdžiai pažeista atitinkama Chartijoje nustatyta pagrindinė teisė, pirmiausia teisė į veiksmingą teisinę gynybą, teisė į teisingą bylos nagrinėjimą ir teisė į gynybą [20].

44. Atsižvelgiant į nacionalinio teismo prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodytus probleminius aspektus, mano nuomone, būtent pastarąją nuostatą Teisingumo Teismas turėtų išaiškinti nagrinėdamas trečiąjį klausimą.

[17] Mano nuomone, Slovėnijos vyriausybės pateiktus trečiojo klausimo nepriimtinumu grindžiamus prieštaravimus, susijusius su tuo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tariamai klaidingai nurodė faktines aplinkybes, reikia atmesti atsižvelgiant į svarbos prezumpciją, taikomą to teismo, turinčio nustatyti, be kita ko, faktines aplinkybes, pateiktiems klausimams (šiuo klausimu žr. 2024 m. balandžio 11 d. Sprendimą *Sozialministeriumservice* (C-116/23, EU:C:2024:292, 29 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija)).

[18] Pagal analogiją žr. 2024 m. liepos 29 d. Sprendimą *Alchaster* (C-202/24, EU:C:2024:649, 49 punktas; toliau – Sprendimas *Alchaster*).

[19] Dėl šios bendros išlygos žr. Reglamento 2018/1805 16 ir 17 konstatuojamąsias dalis.

[20] Taip pat žr. Reglamento 2018/1805 34 konstatuojamąją dalį.

45. Per posėdį jo dalyvių buvo paprašyta pareikšti nuomonę klausimu, ar vykdančiajai institucijai taikant Reglamento 2018/1805 19 straipsnio 1 dalies h punkte nurodytą nepripažinimo ir nevykdymo pagrindą reikalaujama, kad ji atliktų tokį patį dviejų etapų nagrinėjimą kaip ir tas, kurį nustatė Teisingumo Teismas, aiškindamas Pagrindų sprendimo 2002/584 1 straipsnio 3 dalį.

46. Iš tikrųjų šioje nuostatoje, kurios formuluotė panaši į
Reglamento 2018/1805 1 straipsnio 2 dalies formuluotę, nurodyta, kad šis pagrindų sprendimas nekeičia pareigos gerbti pagrindines teises ir pagrindinius teisinius principus, įtvirtintus ES sutarties 6 straipsnyje.

47. Remdamasis būtent Pagrindų sprendimo 2002/584 1 straipsnio 3 dalimi Teisingumo Teismas nusprendė, kad esant grėsmei, jog bus pažeistos Chartijoje įtvirtintos pagrindinės teisės, vykdančioji teisminė institucija, *tinkamai išnagrinėjusi situaciją*, gali išimties tvarka nevykdyti Europos arešto orderio [21].

48. Dėl tokio nagrinėjimo tvarkos Teisingumo Teismo jurisprudencijoje dėl Pagrindų sprendimo 2002/584 nurodyta, kad per Europos arešto orderio vykdymo procedūrą vertinant pagal Chartijos 4, 7, 24 ir 47 straipsnius užtikrinamų pagrindinių teisių pažeidimo riziką iš esmės vertinimas turi būti atliekamas per dviejų etapų nagrinėjimą, apimantį įvairiais kriterijais grindžiamą analizę, taigi šie etapai turi būti vykdomi vienas po kito [22].

49. Šiuo tikslu *pirmajame etape* vykdančioji teisminė institucija turi nustatyti, ar yra objektyvių, patikimų, tikslių ir tinkamai atnaujintų duomenų, įrodančių, kad išduodančiojoje valstybėje narėje egzistuoja reali rizika, kad kuri nors iš šių pagrindinių teisių bus pažeista dėl sisteminių ar bendrų trūkumų arba dėl trūkumų, susijusių su objektyviai identifikuojama asmenų grupe [23].

50. *Antrajame etape* vykdančioji teisminė institucija turi konkrečiai ir tiksliai patikrinti, kiek šie po pirmojo nagrinėjimo etapo konstatuoti trūkumai gali turėti įtakos asmeniui, dėl kurio išduotas arešto orderis, ir ar, atsižvelgiant į jo asmeninę padėtį, yra svarių ir pagrįstų priežasčių manyti, kad esama realios rizikos, jog šio asmens perdavimo išduodančiajai valstybei narei atveju bus pažeistos jo pagrindinės teisės [24].

51. Siekdamas pateisinti reikalavimą atlikti tokį dviejų etapų nagrinėjimą Teisingumo Teismas pabrėžė, kad Pagrindų sprendime 2002/584 nustatyta supaprastinta ir veiksminga nuteistų ar įtariamų asmenų perdavimo sistema grindžiama tarp valstybių narių turinčiu būti dideliu tarpusavio pasitikėjimu ir tarpusavio pripažinimo principu, kuris, kaip matyti iš šio pagrindų sprendimo 6 konstatuojamosios dalies, yra valstybių narių teismų bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose „kertinis akmuo“ [25].

52. Šiuo aspektu pažymėtina, kad pagal tarpusavio pasitikėjimo principą reikalaujama, be kita ko, kad, kiek tai susiję su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, kiekviena iš šių valstybių pripažintų, jog, išskyrus atvejus, kai yra išimtinių aplinkybių, visos kitos valstybės narės paiso Sąjungos teisės, pirmiausia joje pripažintų pagrindinių teisių [26].

[21] Žr., be kita ko, Sprendimą *Alchaster* (51 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[22] Žr., be kita ko, Sprendimą *Alchaster* (52 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[23] Žr., be kita ko, Sprendimą *Alchaster* (53 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[24] Žr., be kita ko, Sprendimą *Alchaster* (54 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[25] Žr., be kita ko, Sprendimą *Alchaster* (56 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[26] Žr., be kita ko, Sprendimą *Alchaster* (57 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

53. Taigi įgyvendindamos Sąjungos teisę valstybės narės pagal ją gali turėti pareigą daryti prielaidą, kad kitos valstybės narės paiso pagrindinių teisių, todėl *jos neturi galimybės* ne tik reikalauti, kad kita valstybė narė užtikrintų didesnę nacionalinę pagrindinių teisių apsaugą už tą, kurią garantuoja Sąjungos teisė, bet ir – *išskyrus išimtinius atvejus – patikrinti, ar ta kita valstybė narė konkrečiu atveju tikrai paisė Sąjungos garantuojamų pagrindinių teisių* [27].

54. Šiomis aplinkybėmis pareiga konstatuoti, kad yra trūkumų, kaip antai nurodytų šios išvados 49 punkte, prieš galint konkrečiai ir tiksliai patikrinti, ar asmeniui, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis, kyla realus pavojus, kad bus pažeista tam tikra pagrindinė teisė, *siekiama, kad toks patikrinimas nebūtų atliekamas ne išimtiniais atvejais, todėl tai yra iš tarpusavio pasitikėjimo principo kylančios prielaidos, kad išduodančioji valstybė narė paisys pagrindinių teisių, pasekmė* [28].

55. Teisingumo Teismas patikslino, kad vykdant šią pareigą, be kita ko, galima užtikrinti *atsakomybės paskirstymą tarp išduodančiosios ir vykdančiosios valstybių narių*, kad būtų ir toliau laikomasi su pagrindinėmis teisėmis susijusių reikalavimų, kylančių iš visapusiško tarpusavio pasitikėjimo ir pripažinimo principų, kuriais grindžiamas Europos arešto mechanizmo veikimas, taikymo [29].

56. Remiantis šia jurisprudencija pagrįstai kyla klausimas, ar, kalbant apie nutarimų konfiskuoti tarpusavio pripažinimą, vykdančiajai institucijai turi būti nustatyta pareiga konstatuoti, kad yra sisteminių ar bendrų trūkumų arba trūkumų, susijusių su objektyviai identifikuojama asmenų grupe, ir tik tada ji gali konkrečiai ir tiksliai patikrinti, ar kyla realus pavojus, kad bus pažeista tam tikra asmens, dėl kurio priimtas nutarimas konfiskuoti, pagrindinė teisė.

57. Atsakydami į šį klausimą posėdžio dalyviai išdėstė dvi priešingas nuomones. Kroatijos ir Slovėnijos vyriausybės teigė, kad nutarimų konfiskuoti tarpusavio pripažinimo srityje turėtų būti atliekamas dviejų etapų nagrinėjimas. Komisija tokio nagrinėjimo atlikimui prieštaravo.

58. Pritariu Komisijos nuomonei.

59. Iš tikrųjų pažymėtina, kad dviejų etapų nagrinėjimas – tai suformuotos jurisprudencijos rezultatas, kuriuo siekiama užtikrinti Pagrindų sprendime 2002/584 nustatytos perdavimo sistemos veiksmingumą, atsižvelgiant į konkretų šio pagrindų sprendimo tikslą [30], kartu garantuojant, kad ši sistema nebus įgyvendinama visiškai nepaisant pagrindinių teisių apsaugos. Tokia jurisprudencija buvo suformuota remiantis bendrąja sąlyga dėl pagarbos pagrindinėms teisėms, išdėstyta šio pagrindų sprendimo 1 straipsnio 3 dalyje, nors šiame sprendime nėra aiškiai nurodyti jokie Europos arešto orderio nevykdymo pagrindai, pagrįsti pagrindinių teisių pažeidimo išduodančiojoje valstybėje narėje pavojumi.

60. Šiomis aplinkybėmis, kadangi Pagrindų sprendime 2002/584 nėra patikslinimų dėl metodo ir kriterijų, taikytinų siekiant nustatyti, ar esama pagrindinių teisių pažeidimo išduodančiojoje valstybėje pavojaus, Teisingumo Teismas pats turėjo patikslinti šį metodą ir šiuos kriterijus, pirmiausia siekdamas užtikrinti, kad nebūtų sutrikdytas šiame pagrindų sprendime nustatytos perdavimo sistemos veikimas. Į tai atsižvelgiant pažymėtina, kad Teisingumo Teismas nepradėjo

[27] Žr., be kita ko, Sprendimą *Alchaster* (58 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[28] Žr., be kita ko, Sprendimą *Alchaster* (59 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[29] Žr., be kita ko, Sprendimą *Alchaster* (60 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[30] Europos arešto orderiu siekiama kitokio tikslo nei kitomis teismų bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose priemonėmis, nagrinėjamu atveju – Europos tyrimo orderiu (žr. 2020 m. gruodžio 8 d. Sprendimą *Staatsanwaltschaft Wien (Suklastoti mokėjimo nurodymai)* (C-584/19, EU:C:2020:1002, 72 ir 73 punktai).

nuo nulio, nes jis jau buvo patvirtinęs esminę savo jurisprudencijos nuostatą, 2014 m. gruodžio 18 d. nuomonės 2/13 (Sąjungos prisijungimas prie EŽTK)[31] 192 punkte nusprendęs, kad valstybės narės, išskyrus išimtinius atvejus, negali tikrinti, ar kita valstybė narė konkrečiu atveju veiksmingai paisė Sąjungos garantuojamų pagrindinių teisių.

61. Tai patikslinus pabrėžtina, kad neatrodo, jog Teisingumo Teismas numatė bendrą reikalavimą, t. y. taikant bet kurią tarpusavio pripažinimo baudžiamosiose bylose priemonę, kad siekiant nustatyti išimtinius atvejus, kai viena valstybė narė gali patikrinti, ar kitoje valstybėje narėje paisoma pagrindinių teisių, visada pirmiausia reikia konstatuoti, jog esama sisteminių ar bendrų trūkumų arba trūkumų, susijusių su objektyviai identifikuojama asmenų grupe, ir tik tada ji gali konkrečiai ir tiksliai patikrinti, ar kyla realus pavojus, kad bus pažeista tam tikra asmens, dėl kurio priimtas nutarimas konfiskuoti, pagrindinė teisė.

62. Tiesa, Teisingumo Teismas teigiamai atsakė į klausimą, ar pagal Pagrindų sprendimą 2002/584 reikalaujamas dviejų etapų nagrinėjimas galėtų būti taikomas tuo atveju, kad prašymu siekiama ne perduoti išduodančiajai institucijai asmenį, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis, remiantis šiuo pagrindų sprendimu, o pripažinti nuosprendį ir vykdančiojoje valstybėje narėje pagal Pamatinį sprendimą 2008/909 vykdyti kitoje valstybėje narėje priimtą apkaltinamąjį nuosprendį, kai esama požymių, kad pastarojoje valstybėje narėje vykdytino sprendimo ar su juo susijusių vėlesnių sprendimų priėmimo metu susidariusios sąlygos yra nesuderinamos su pagrindine teise į teisingą bylos nagrinėjimą, įtvirtinta Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje[32].

63. Vis dėlto darydamas šią išvadą, dėl kurios kilo tam tikrų klausimų doktrinoje[33], Teisingumo Teismas rėmėsi keliomis Pamatinio sprendimo 2008/909 nuostatomis, susijusiomis su pagarba pagrindinėms teisėms, kurios išdėstytos ir Pagrindų sprendime 2002/584[34], pabrėždamas sąsają tarp šių abiejų sprendimų[35]. Tas pats taikytina, be kita ko, ir Pamatinio sprendimo 2008/909 3 straipsnio 4 daliai, kurioje nurodyta, kad šis pamatinis sprendimas nekeičia pareigos gerbti pagrindines teises ir pagrindinius teisės principus, įtvirtintus ES sutarties 6 straipsnyje. Iš tikrųjų ši bendroji sąlyga dėl pagarbos pagrindinėms teisėms atitinka sąlygą, nurodytą Pagrindų sprendimo 2002/584 1 straipsnio 3 dalyje[36].

64. Tiesa, kaip minėta, ši bendroji sąlyga dėl pagarbos pagrindinėms teisėms nurodyta ir Reglamento 2018/1805 1 straipsnio 2 dalyje.

65. Taigi atrodo, kad būtų galima reikalauti, jog vykdančioji institucija, taikydama šį reglamentą, atliktų dviejų etapų nagrinėjimą, jei būtų teigiama, kad išduodančiojoje valstybėje narėje esama pagrindinių teisių pažeidimo pavojaus.

31 EU:C:2014:2454.

32 Žr. 2023 m. lapkričio 9 d. Sprendimą *Staatsanwaltschaft Aachen* (C-819/21, EU:C:2023:841, 24, 27–30 ir 42 punktai).

33 Žr., be kita ko, Ouwerkerk, J., „The Missing Link in CJUE Staatsanwaltschaft Aachen (C-819/21) and the Argument for Humanitarian Considerations in Prison Transfer Proceedings“, *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 32 t., Nr. 3, Wolters Kluwer, La Haye, 2024, p. 181–195; Romero Candau, S., „Deficiencias sistémicas y reconocimiento de sentencias privativas de libertad. A propósito de la sentencia de 9 de noviembre de 2023, Staatsanwaltschaft Aachen“, *Revista de Derecho Comunitario Europeo*, 78 t., Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, Madrid, 2024, p. 217–235, taip pat Montaldo, S., „Intersections among ES judicial cooperation instruments and the quest for an advanced and consistent European judicial space: The case of the transfer and surrender of convicts in the ES“, *New Journal of European Criminal Law*, 13 t., Nr. 3, Intersentia, Mortsel, 2022, p. 252–269, pirmiausia p. 264–268.

34 Žr. 2023 m. lapkričio 9 d. Sprendimą *Staatsanwaltschaft Aachen* (C-819/21, EU:C:2023:841, 25 ir 26 punktai).

35 Žr. 2023 m. lapkričio 9 d. Sprendimą *Staatsanwaltschaft Aachen* (C-819/21, EU:C:2023:841, 19 punktas).

36 Tas pats pasakytina ir apie Pamatinio sprendimo 2008/909 13 konstatuojamąją dalį, kuri atitinka Pagrindų sprendimo 2002/584 12 konstatuojamąją dalį.

66. Vis dėlto manau, kad šis reikalavimas nėra savaime suprantamas, nes Reglamente 2018/1805, būtent jo 19 straipsnio 1 dalies h punkte, nurodytas konkretus nepripažinimo ir nevykdymo pagrindas.

67. Iš tikrųjų pažymėtina, kad, kitaip nei Pagrindų sprendime 2002/584 ir Pamatiniame sprendime 2008/909, Reglamente 2018/1805 Sąjungos teisės aktų leidėjas ne tik įtvirtino bendrąją sąlygą dėl pagarbos pagrindinėms teisėms, bet ir nurodė konkretų nepripažinimo ir nevykdymo pagrindą [37], patikslindamas metodą ir kriterijus, kuriuos taikydama vykdančioji institucija turi įvertinti pagrindinių teisių pažeidimo pavojų. Taigi reikia remtis šiuo metodu ir šiais kriterijais, kurie atsižvelgiant į bendrąją sąlygą dėl pagarbos pagrindinėms teisėms, nustatytą Reglamento 2018/1805 1 straipsnio 2 dalyje, yra išdėstyti kaip *lex specialis* [38].

68. Šiuo klausimu pabrėžtina, kad iš šio reglamento 19 straipsnio 1 dalies h punkto formuluotės – „atsižvelgiant į konkrečias bylos aplinkybes“ „būtų akivaizdžiai pažeist[a]“ pagrindinė teisė – matyti, kad vienareikšmiškai reikalaujama atlikti *individualų* tokio pavojaus buvimo *nagrinėjimą*. Pažymėtina, kad nei pagal šią, nei pagal kurią nors kitą šio reglamento nuostatą visai nereikalaujama, kad prieš atliekant individualų nagrinėjimą būtų konstatuota, kad yra sisteminių ar bendrų trūkumų arba trūkumų, susijusių su objektyviai identifikuojama asmenų grupe [39]. Vis dėlto Reglamento 2018/1805 priėmimo metu Teisingumo Teismas jau buvo nustatęs reikalavimą dėl dviejų etapų nagrinėjimo Europos arešto orderio srityje [40], įskaitant patikrinimą, ar yra pagrindinės teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, įtvirtintos Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje, pažeidimo pavojus [41], todėl, mano nuomone, Sąjungos teisės aktų leidėjas, žinodamas visas aplinkybes, sąmoningai nusprendė nenustatyti tokio dviejų etapų nagrinėjimo šiame reglamente. Nors konstatavus tokius trūkumus, žinoma, gali būti lengviau konstatuoti pagrindinės teisės pažeidimą atsižvelgiant į bylos aplinkybes, tai nėra privalomas etapas remiantis Sąjungos teisės aktų leidėjo formuluote, vartojama šio reglamento 19 straipsnio 1 dalies h punkte.

69. Mano manymu, kitokia išvada negali būti padaryta pagal analogiją taikant 2023 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2023/1543 dėl Europos įrodymų pateikimo orderių ir Europos įrodymų saugojimo orderių elektroniniams įrodymams baudžiamajame

[37] Šis nepripažinimo ir nevykdymo pagrindas buvo pridėtas vykstant teisėkūros procedūrai Europos Parlamento iniciatyva (žr. 2018 m. sausio 12 d. Pranešimą dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl nutarimų įšaldyti ir konfiskuoti turtą tarpusavio pripažinimo (dokumentas A8-0001/2018), taip pat 2018 m. spalio 9 d. Tarybos Generalinio sekretoriato informacinį pranešimą Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl nutarimų įšaldyti ir konfiskuoti turtą tarpusavio pripažinimo – Pirmojo svarstymo Europos Parlamente rezultatai (2018 m. spalio 1–4 d., Strasbūras) (dokumentas 12697/18)) ir po Vokietijos Federacinės Respublikos pareiškimo dėl būtinumo pateikti aiškią ir skaidrią formuluotę, kuria pabrėžiama, kad pripažįstant ir vykdant sprendimus turi būti laikomasi pagrindinių teisių, atsižvelgiant į naujausią Teisingumo Teismo jurisprudenciją pagrindinių teisių paisymo srityje (žr. 2017 m. gruodžio 15 d. Tarybos Generalinio sekretoriato pranešimą delegacijoms dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl nutarimų įšaldyti ir konfiskuoti turtą tarpusavio pripažinimo – Diskusijų 2017 m. gruodžio 8 d. įvykusiame TVR tarybos posėdyje rezultatai (dokumentas 15451/17)).

[38] Žr. Montaldo, S., „The European Arrest Warrant and the protection of the best interests of the child: The Court's last word on the limits of mutual recognition and the evolving obligations of national judicial authorities in Case C-261/22 GN“, *Maastricht journal of European and Comparative Law*, 31 t., Nr. 1, Sage Publications, London, 2024, p. 106–123, pirmiausia p. 115 ir 117.

[39] Todėl Teisingumo Teismas negalėtų daryti tokios pačios išvados, kurią padarė dėl 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai (OL L 180, 2013, p. 31), 3 straipsnio 2 dalies antros pastraipos, t. y. kad iš šios nuostatos vienareikšmiškai išplaukia, jog tik dėl „sisteminių trūkumų“, dėl kurių „esama nežmoniško ar žeminančio elgesio, kaip apibrėžta [Chartijos] 4 straipsnyje, rizikos“, tarptautinės apsaugos prašytojo neįmanoma perduoti atsakingai valstybei narei. Taigi šioje nuostatoje nurodytos dvi kumuliacinės sąlygos (žr., be kita ko, 2024 m. gruodžio 19 d. Sprendimą *Tudmur* (C-185/24 ir C-189/24, EU:C:2024:1036, 35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija)). Tokios išvados negalima padaryti dėl Reglamento 2018/1805, iš kurio nematyti, kad vien dėl bendrų ar sisteminių trūkumų buvimo vykdančioji institucija galėtų remtis nepripažinimo ir nevykdymo pagrindu, nurodytu šio reglamento 19 straipsnio 1 dalies h punkte.

[40] Žr. 2016 m. balandžio 5 d. Sprendimą *Aranyosi ir Căldăraru* (C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198).

[41] Žr. 2018 m. liepos 25 d. Sprendimą *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)* (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586).

procese ir laisvės atėmimo bausmių vykdymui pasibaigus baudžiamajam procesui [42]. Šio reglamento 12 straipsnio 1 dalies b punkte yra nurodytas atsisakymo pagrindas, suformuluotas panašiai į numatytąjį Reglamento 2018/1805 19 straipsnio 1 dalies h punkte [43]. Reglamento 2023/1543 64 konstatuojamoji dalis, kurioje patikslinama šio atsisakymo pagrindo apimtis, galėtų leisti manyti, kad šio pagrindo įgyvendinimui taikoma dviejų etapų nagrinėjimo sąlyga [44]. Vis dėlto manau, kad, pateikdamas konkretų pasiūlymo, priimto pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį, pavyzdį, Sąjungos teisės aktų leidėjas tik pabrėžė, kad orderio vykdymą užtikrinanti institucija privalo atlikti individualų nagrinėjimą, kai nustatomi sisteminiai ar bendri trūkumai, susiję su išduodančiosios valstybės teisminių institucijų nepriklausomumu.

70. Be to, pažymėtina, kad kitų tarpusavio pripažinimo baudžiamosiose bylose priemonių analizė nepatvirtina teiginio, jog vykdančioji institucija apskritai turėtų būti įpareigota atlikti dviejų etapų nagrinėjimą, siekdama patikrinti, ar yra pagrindinių teisių pažeidimo pavojus.

71. Pavyzdžiui, Pamatinio spendimo 2005/214/TVR [45] 20 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad, kai dėl šio pamatinio sprendimo 4 straipsnyje nurodyto liudijimo kyla klausimas, kad galėjo būti pažeistos ES sutarties 6 straipsnyje įtvirtintos pagrindinės teisės ar pagrindiniai teisės principai, kiekviena valstybė narė gali prieštarauti sprendimų pripažinimui ir vykdymui. Pažymėtina, kad sprendimo, kuriuo skiriama finansinė bauda, nepripažinimo ir nevykdymo pagrindo įgyvendinimui Teisingumo Teismo jurisprudencijoje visai netaikomas dviejų etapų nagrinėjimo reikalavimas [46], patikslinant, jog, kadangi šis pagrindas reiškia tarpusavio pripažinimo principo išimtį, jis turi būti aiškinamas siaurai [47].

72. Be to, kai Teisingumo Teismas turėjo atsižvelgti į 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/41/ES dėl Europos tyrimo orderio baudžiamosiose bylose [48] 11 straipsnio 1 dalies f punkte nurodytą Europos tyrimo orderio nevykdymo pagrindą, jis nepaminėjo dviejų etapų nagrinėjimo reikalavimo [49].

[42] OL L 191, 2023, p. 118.

[43] Kalbama apie atsisakymo vykdyti Europos įrodymų pateikimo orderius pagrindą, kai išimtiniais atvejais, remiantis konkrečiais ir objektyviais įrodymais, yra pagrįstų priežasčių manyti, kad konkrečiomis bylos aplinkybėmis orderio vykdymas akivaizdžiai pažeistų kurią nors ES sutarties 6 straipsnyje ir Chartijoje nustatytą atitinkamą pagrindinę teisę.

[44] Iš tikrųjų šioje konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad, *visų pirma*, kai vertindama atsisakymo pagrindą, nurodytą Reglamento 2023/1543 12 straipsnio 1 dalies b punkte, vykdymą užtikrinanti institucija turi įrodymų ar duomenų, pavyzdžiui, pateiktų pagrįstame vieno trečdalio valstybių narių, Parlamento arba Komisijos pasiūlyme, priimtame pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį, iš kurių matyti, jog iškilo aiškus pavojus, kad tuo atveju, jei orderis bus įvykdytas, bus šiurkščiai pažeista Chartijos 47 straipsnyje įtvirtinta pagrindinė teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą dėl sisteminių ar bendrų trūkumų, susijusių su išduodančiosios valstybės teisminių institucijų nepriklausomumu, ta vykdymą užtikrinanti institucija turėtų konkrečiai ir tiksliai nustatyti, ar, atsižvelgiant į atitinkamo asmens asmeninę padėtį, nusikalstamos veikos, dėl kurios vyksta baudžiamasis procesas, pobūdį ir faktines aplinkybes, kuriomis grindžiamas orderis, taip pat atsižvelgiant į išduodančiosios institucijos pateiktą informaciją, yra pagrįstų priežasčių manyti, jog iškilo pavojus, kad bus pažeista asmens teisė į teisingą bylos nagrinėjimą.

[45] 2005 m. vasario 24 d. Tarybos pamatinis sprendimas dėl abipusio pripažinimo principo taikymo finansinėms baudoms (OL L 76, 2005, p. 16).

[46] Žr., be kita ko, 2019 m. gruodžio 5 d. Sprendimą *Centraal Justitieel Incassobureau (Finansinių baudų pripažinimas ir vykdymas)* (C-671/18, EU:C:2019:1054) ir 2021 m. spalio 6 d. Sprendimą *Prokuratura Rejonowa Łódź-Bałuty* (C-338/20, EU:C:2021:805).

[47] Žr., be kita ko, 2019 m. gruodžio 5 d. Sprendimą *Centraal Justitieel Incassobureau (Finansinių baudų pripažinimas ir vykdymas)* (C-671/18, EU:C:2019:1054, 31 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija) ir 2021 m. spalio 6 d. Sprendimą *Prokuratura Rejonowa Łódź-Bałuty* (C-338/20, EU:C:2021:805, 24 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[48] OL L 130, 2014, p. 1.

[49] Žr. 2021 m. lapkričio 11 d. Sprendimą *Gavanozov II* (C-852/19, EU:C:2021:902). Dėl dviejų etapų nagrinėjimo reikalavimo nebuvimo šioje srityje žr. Mancano, L., „The Systemic and the Particular in European Law – Judicial Cooperation in Criminal Matters“, *German Law Journal*, 24 t., Nr. 6, Cambridge University Press, Cambrige, 2023, p. 962–981, pirmiausia p. 976. Taip pat žr. Hernandez Weiss, A., „Effective protection of rights as a precondition to mutual recognition: Some thoughts on the CJEU's Gavanozov II decision“, *New Journal of European Criminal Law*, 13 t., Nr. 2, Intersentia, Mortsel, 2022, p. 180–197, pirmiausia p. 190 ir 191.

73. Taip pat pažymėtina, kad, mano nuomone, reikia atmesti pagrindinių teisių paisymo kontrolės dvigubo standarto galimybę pagal Reglamentą 2018/1805, atsižvelgiant į atitinkamos pagrindinės teisės pobūdį ir taikytiną nuostatą. Bendrosios sąlygos, įtvirtintos Reglamento 2018/1805 1 straipsnio 2 dalyje, buvimas savaime nereiškia, kad turėtų būti atliekamas dviejų etapų nagrinėjimas siekiant nustatyti, ar dėl tariamo pagrindinių teisių pažeidimo priimančiojoje valstybėje narėje turi būti atsisakyta pripažinti ir vykdyti nutarimą konfiskuoti.

74. Iš tikrųjų Reglamento 2018/1805 19 straipsnio 1 dalies h punkte nurodytas konkretus nutarimo konfiskuoti nepripažinimo ir nevykdymo pagrindas, jei yra akivaizdus pagrindinių teisių pažeidimo pavojus, todėl vertinant tokio pavojaus buvimą nereikia remtis bendrąja sąlyga, nustatyta šio reglamento 1 straipsnio 2 dalyje. Šiomis aplinkybėmis ši bendroji sąlyga skirta tik priminti valstybėms narėms tenkančią pareigą paisyti pagrindinių teisių ir teisės principų, įtvirtintų ES sutarties 6 straipsnyje. Taip pat pažymėtina, kad konkretus pagrindas, nurodytas šio reglamento 19 straipsnio 1 dalies h punkte, negali būti susijęs tik su šiame punkte minimomis pagrindinėmis teisėmis, t. y. teise į veiksmingą teisinę gynybą, teise į teisingą bylos nagrinėjimą ir teise į gynybą. Tai, kad šios pagrindinės teisės išvardijamos „visų pirma“, reiškia, kad jų sąrašas nėra baigtinis, todėl pastarojoje nuostatoje nurodytas konkretus nepripažinimo ir nevykdymo pagrindas taikytinas esant ir tariamam kitų pagrindinių teisių pažeidimui.

75. Taip pat suprantu argumentą, kad gali atrodyti paradoksalu taikyti tokį griežtą kriterijų kaip dviejų etapų nagrinėjimas Europos arešto orderio srityje, kai tiesiogiai pažeidžiama teisė į laisvę, bet netaikyti tokio kriterijaus konfiskavimo srityje, kuri su tokia teise nesusijusi.

76. Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad tokį paradoksą lemia Sąjungos teisės aktų leidėjo pasirinkimas skirtingai formuluoti su pagrindinių teisių paisymu susijusias sąlygas atsižvelgiant į atitinkamą tarpusavio pripažinimo baudžiamosiose bylose priemonę.

77. Šiuo klausimu primintina, kad Pagrindų sprendime 2002/584 nėra konkretaus Europos arešto orderio nevykdymo pagrindo, kuris būtų suformuluotas identiškai
Reglamento 2018/1805 19 straipsnio 1 dalies h punkto formuluotei.

78. Tai patikslinus pažymėtina, kad, numatęs, jog vykdančioji institucija gali remtis nepripažinimo ir nevykdymo pagrindu, nurodytu Reglamento 2018/1805 19 straipsnio 1 dalies h punkte, tik „išskirtiniais atvejais“ ir tik kai „akivaizdžiai pažeist[a]“ Chartijoje įtvirtinta kuri nors pagrindinė teisė, Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė nustatyti, kad vykdančioji institucija paisytų itin aukštos tokio pažeidimo reikšmingumo ribos, atsižvelgdamas į tai, ką Teisingumo Teismas nurodė 2014 m. gruodžio 18 d. nuomonės 2/13 (Sąjungos prisijungimas prie EŽTK) 192 punkte[50].

79. Nors tokį vertinimą galiausiai turi atlikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į Teisingumo Teismui pateiktą informaciją manau, kad šioje byloje tokia riba nebuvo peržengta.

80. Šiuo klausimu primintina, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių, ar priimančiojoje valstybėje narėje buvo paisyta juridinio asmens, dėl kurio priimtas nutarimas konfiskuoti, pagrindinių teisių, atsižvelgiant į kelias aplinkybes, būtent į tai,

[50] EU:C:2014:2454. Taip pat pažymėtina, kad, kaip ir bet kuris nepripažinimo ir nevykdymo pagrindas, nurodytasis Reglamento 2018/1805 19 straipsnio 1 dalies h punkte turi būti aiškinamas siaurai (pagal analogiją žr., be kita ko, 2021 m. balandžio 29 d. Sprendimą *X (Europos arešto orderis – Ne bis in idem)* (C-665/20 PPU, EU:C:2021:339, 39 punktas), 2022 m. liepos 14 d. Sprendimą *Procureur général près la cour d'appel d'Angers* (C-168/21, EU:C:2022:558, 40 punktas) ir 2023 m. birželio 6 d. Sprendimą *O. G. (Europos arešto orderis dėl trečiosios šalies piliečio)* (C-700/21, EU:C:2023:444, 33 punktas).

kad, pirma, šis asmuo tariamai nebuvo šaukiamas dalyvauti visose baudžiamojo proceso, užbaigto priimant ši nutarimą, stadijose, antra, jis tariamai nebuvo informuotas apie teisę naudotis advokato paslaugomis ir, trečia, tariamai negavo viso nuosprendžio su nutarimu konfiskuoti, teksto jam suprantama kalba, nors jis šio nuosprendžio neapskundė. Taigi kyla klausimas, ar paisyta teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir teisės į gynybą, aiškiai įtvirtintų Reglamento 2018/1805 19 straipsnio 1 dalies h punkte.

81. Dėl šių pagrindinių teisių pažymėtina, pirma, kad pagal Direktyvą 2014/42 ir Pamatinį sprendimą 2005/214, kuris iš dalies pakeistas šia direktyva, valstybės narės privalo nustatyti bendras būtiniausias taisykles, reglamentuojančias nusikaltimo priemonių ir pajamų iš nusikaltimų konfiskavimą, be kita ko, siekiant palengvinti baudžiamosiose bylose priimtų nutarimų konfiskuoti tarpusavio pripažinimą [51].

82. Taigi pagal Direktyvos 2014/42 8 straipsnio 1 dalį valstybės narės įpareigojamos imtis reikiamų priemonių, kad būtų užtikrinta, jog, siekiant išsaugoti asmenų, kuriems daro poveikį šioje direktyvoje numatytos priemonės, teises, jie turėtų teisę į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą [52]. Pirmiausia pagal šios direktyvos 8 straipsnio 6 dalį valstybės narės turi imtis reikiamų priemonių, kad užtikrintų, jog kiekvienas nutarimas konfiskuoti būtų tinkamai pagrįstas ir apie tokį nutarimą būtų pranešta atitinkamam asmeniui. Jos taip pat turi asmeniui, kuriam taikomas konfiskavimas, numatyti veiksmingą galimybę teisme užginčyti nutarimą konfiskuoti. Be to, šios direktyvos 8 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad, nedarant poveikio Direktyvai 2012/13/ES [53] ir Direktyvai 2013/48/ES [54], asmenys, kurių turtui taikomas nutarimas konfiskuoti, viso konfiskavimo proceso, susijusio su pajamų bei nusikaltimo priemonių nustatymu, metu turi teisę naudotis advokato paslaugomis, siekiant užtikrinti, kad tie asmenys galėtų išsaugoti savo teises, ir kad atitinkami asmenys informuojami apie tą teisę.

83. Jei nutarimas konfiskuoti patenka į Direktyvos 2014/42 taikymo sritį [55], asmuo, kuriam taikomas šis nutarimas, gali reikalauti procesinių teisių, kurias jam suteikia ši direktyva, apsaugos [56].

[51] Žr., be kita ko, 2024 m. spalio 4 d. Sprendimą *1Dream ir kt.* (C-767/22, C-49/23 ir C-161/23, EU:C:2024:823, 73 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[52] Žr., be kita ko, 2021 m. spalio 21 d. Sprendimą *Okrazhna prokuratura – Varna* (C-845/19 ir C-863/19, EU:C:2021:864, 75–82 punktai), kuriame Teisingumo Teismas pripažino, kad dėl Direktyvos 2014/42 8 straipsnio 1 dalies formuluotės bendro pobūdžio asmenys, kuriems valstybės narės privalo užtikrinti veiksmingas teisinės gynybos priemones ir teisingą bylos nagrinėjimą, yra ne tik asmenys, nuteisti už nusikalstamas veikas, bet ir tretieji asmenys, kurių turtui turi įtakos nutarimas konfiskuoti (76 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Taip pat žr. 2022 m. gegužės 12 d. Sprendimą *RR ir JG (Trečiojo asmens turto įšaldymas)* (C-505/20, EU:C:2022:376, 24 ir 33–38 punktai).

[53] 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl teisės į informaciją baudžiamajame procese (OL L 142, 2012, p. 1).

[54] 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl teisės turėti advokatą vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms ir dėl teisės reikalauti, kad po laisvės atėmimo būtų informuota trečioji šalis, ir teisės susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis laisvės atėmimo metu (OL L 294, 2013, p. 1).

[55] Šiuo klausimu žr. 2024 m. spalio 4 d. Sprendimą *1Dream ir kt.* (C-767/22, C-49/23 ir C-161/23, EU:C:2024:823). Pažymėtina, kad Direktyva 2014/42 buvo pakeista 2024 m. balandžio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1260 dėl turto susigrąžinimo ir konfiskavimo (OL L, 2024/1260). Šios direktyvos 15 straipsnis skirtas ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįstam konfiskavimui.

[56] Dėl teisės į gynybą taikant Reglamentą 2018/1805 žr. Brandão, N., „The right of defence under Regulation (ES) 2018/1805 on the mutual recognition of freezing orders and confiscation orders“, *New Journal of European Criminal Law*, 13 t., Nr. 1, Intersentia, Mortsel, 2022, p. 28–41.

84. Antra, Reglamento 2018/1805 18 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad šio reglamento taikymo sričiai priklausantiems baudžiamiesiems procesams valstybėse narėse, kurioms privalomos atitinkamos direktyvos [57], tų direktyvų taikymo srities ribose turėtų būti taikomos tose direktyvose nustatytos procesinės teisės.

85. Tai reiškia, kad, jei nutarimas konfiskuoti patenka į kurios nors iš šio reglamento 18 konstatuojamojoje dalyje nurodytų direktyvų taikymo sritį, asmuo, dėl kurio priimtas šis nutarimas, gali remtis procesinėmis teisėmis, kurias jam suteikia šios direktyvos.

86. Trečia, Reglamento 2018/1805 18 konstatuojamojoje dalyje patikslinama, kad bet kuriuo atveju Chartijoje numatytos garantijos turėtų būti taikomos visiems procesams, kuriems taikomas šis reglamentas. Šioje konstatuojamojoje dalyje taip pat nurodyta, kad Chartijoje nustatytos pagrindinės baudžiamojo proceso garantijos turėtų būti taikomos šio reglamento taikymo sričiai priklausantiems procesams baudžiamosiose bylose, kurie nėra baudžiamieji procesai.

87. Šiuo klausimu primintina, kad pagal Chartijos 47 straipsnio pirmą ir antrą pastraipas kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynybą teisme šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis ir, be kita ko, į teisingą bylos nagrinėjimą [58]. Taigi pagal Sąjungos teisę subjektams suteikiamų teisių veiksmingos teisminės gynybos principą, patvirtintą Chartijos 47 straipsnyje, sudaro įvairūs elementai, be kita ko, apimantys teisę į gynybą, šalių procesinį lygiateisiškumą, teisę kreiptis į teismą, taip pat gauti teisinę pagalbą, būti ginamam ir atstovaujamam [59]. Taip pat paminėtina Chartijos 48 straipsnio 2 dalis, kuria užtikrinama kiekvieno kaltinamojo teisė į gynybą.

88. Iš to, kas išdėstyta, išplaukia, kad nors asmens, dėl kurio valstybėje narėje priimtas nutarimas konfiskuoti, kurio pripažinimo ir vykdymo siekiama kitoje valstybėje narėje pagal Reglamentą 2018/1805, situacija nepatenka į įvairių minėtų direktyvų, susijusių su procesinėmis teisėmis vykstant baudžiamajam procesui, taikymo sritį, šis asmuo turėjo turėti galimybę pasinaudoti esminėmis Chartijoje nustatytomis baudžiamojo proceso garantijomis šį nutarimą priėmusioje valstybėje narėje.

89. Visų pirma būtina, kad asmuo, dėl kurio priimtas nutarimas konfiskuoti, galėtų pasinaudoti veiksminga teisių gynimo priemone, leidžiančia jam pasiekti, kad teisme būtų patikrinta, ar paisyta šių esminių garantijų.

90. Šiuo klausimu pažymėtina, kad tokios garantijos, atrodo, yra nurodytos BPK. Iš tikrųjų, viena vertus, BPK 500 straipsnyje konfiskavimo atveju nustatyta juridinių asmenų teisė būti išklausytiems per savo atstovą tiek vykstant ikiteisminiam tyrimui, tiek pagrindiniame teismo

[57] Tai direktyvos 2010/64, 2012/13 ir 2013/48, taip pat 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/343 dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo (OL L 65, 2016, p. 1), 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/800 dėl procesinių garantijų vaikams, kurie baudžiamajame procese yra įtariamieji ar kaltinamieji (OL L 132, 2016, p. 1), ir 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/1919 dėl teisinės pagalbos įtariamiesiems ir kaltinamiesiems vykstant baudžiamajam procesui ir prašomiems perduoti asmenims vykstant Europos arešto orderio vykdymo procedūroms (OL L 297, 2016, p. 1).

[58] Žr. 2021 m. spalio 21 d. Sprendimą *Okrazhna prokuratura – Varna* (C-845/19 ir C-863/19, EU:C:2021:864, 75 punktas).

[59] Žr., 2017 m. liepos 26 d. Sprendimą *Sacko* (C-348/16, EU:C:2017:591, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

posėdyje[60], taip pat teisė pateikti įrodymus ir užduoti klausimus[61]. Kita vertus, BPK 498a straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad konfiskuoto turto savininkas turi teisę apskųsti bet kurią konfiskavimo priemonę[62].

91. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad asmuo, dėl kurio priimtas nutarimas konfiskuoti, kurį prašoma pripažinti ir vykdyti, neapskundė 2020 m. gegužės 27 d. nuosprendžio, kuriame yra šis nutarimas, nors turėjo galimybę priimančiojoje valstybėje narėje pasinaudoti veiksminga teisių gynimo priemone.

92. Šiomis aplinkybėmis šis asmuo aptariamo nutarimo konfiskuoti pripažinimo ir vykdymo stadijoje vykdančiosios valstybės narės teisme, turinčiame jurisdikciją pripažinti ir vykdyti šį nutarimą, negali remtis savo pagrindinių teisių pažeidimu vykstant procesui, užbaigtam priėmus šį nutarimą, nurodydamas nepripažinimo ir nevykdymo pagrindą, nustatytą Reglamento 2018/1805 19 straipsnio 1 dalies h punkte.

93. Iš tikrųjų situacija, kai asmuo, dėl kurio priimtas nutarimas konfiskuoti, pageidauja, kad vykdančiosios valstybės narės teismas konstatuotų, jog tokios teisės buvo pažeistos, nors jis turėjo galimybę šiuo tikslu pasinaudoti veiksminga teisių gynimo priemone priimančiojoje valstybėje narėje, mano nuomone, negali pasiekti itin aukštos reikšmingumo ribos, reikalaujamos pagal šią nuostatą. Kitaip tariant, nematau jokio elemento, galinčio patvirtinti, kad tai yra „išskirtin[is] atvej[is], kai, remiantis „konkrečiais ir objektyviais įrodymais“, turima „pagrįstų priežasčių“ manyti, jog dėl aptariamo nutarimo konfiskuoti vykdymo „atsižvelgiant į konkrečias bylos aplinkybes“ būtų „akivaizdžiai pažeistos“ Chartijoje nustatytos pagrindinės teisės, kaip tai suprantama pagal Reglamento 2018/185 19 straipsnio 1 dalies h punktą.

94. Kitoks vertinimas, mano nuomone, prieštarautų valstybių narių teismų bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose sistemos, grindžiamos tarpusavio pasitikėjimo ir pripažinimo principais, logikai[63]; Teisingumo Teismas pabrėžė ypatingą šių principų svarbą leidžiant sukurti ir išlaikyti erdvę be vidaus sienų[64].

95. Taigi Teisingumo Teismas nusprendė, kad teismo sprendimų tarpusavio pripažinimas reiškia, jog turi egzistuoti tarpusavio pasitikėjimas, t. y. kiekviena valstybė narė turi pripažinti kitose valstybėse narėse galiojančią baudžiamąją teisę, net jei taikant jos nacionalinę teisę rezultatas būtų kitoks[65]. Šis principas įgyvendinamas įvairiomis priemonėmis, susijusiomis su valstybių narių teismų bendradarbiavimu baudžiamosiose bylose, kaip antai Pagrindų sprendimu 2002/584 ir Direktyva 2014/41. Šiose priemonėse nustatyta teismų bendradarbiavimo sistema grindžiama išduodančiosios teisminės institucijos ir vykdančiosios teisminės institucijos kompetencijos

[60] BPK 500 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad, kai taikomas kito naudos gavėjo nusikalstamu būdu gautų pajamų konfiskavimas, jis turi būti šaukiamas, kad būtų išklausytas tiek vykstant ikiteisminiam tyrimui, tiek pagrindiniame teismo posėdyje. Jei tai juridinis asmuo, turi būti šaukiamas jo atstovas. Šaukime turi būti nurodyta, kad procedūra vyks net ir jam nedalyvaujant. Pagal BPK 500 straipsnio 2 dalį juridinio asmens atstovas pagrindiniame posėdyje išklausomas po kaltinamojo. Tas pats taikoma ir kitam naudos gavėjui, jeigu jis nebuvo iškviestas kaip liudytojas. Be to, BPK 500 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad, jei teismas tik pagrindinio posėdžio metu nustato, kad taikytinas nusikalstamu būdu gautų pajamų konfiskavimas, jis privalo sustabdyti pagrindinį posėdį ir iškviesti naudos gavėją arba juridinio asmens atstovą.

[61] Pagal BPK 500 straipsnio 3 dalį naudos gavėjas ir juridinio asmens atstovas turi teisę, kiek tai susiję su nusikalstamu būdu gautų pajamų nustatymu, pateikti įrodymus ir, gavę kolegijos pirmininko leidimą, užduoti klausimus kaltinamajam, liudytojams ir ekspertams.

[62] Taigi šioje nuostatoje nurodyta, kad konfiskuotų pinigų, turto ar kyšio savininkas turi teisę apskųsti BPK 498a straipsnio 2 dalyje nurodytą nutarimą konfiskuoti, jei mano, kad teisinio pagrindo konfiskuoti nėra.

[63] Žr. 2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *G. K. ir kt. (Europos prokuratūra)* (C-281/22, EU:C:2023:1018, 55 punktas).

[64] Žr., be kita ko, 2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *G. K. ir kt. (Europos prokuratūra)* (C-281/22, EU:C:2023:1018, 56 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[65] Žr., be kita ko, 2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *G. K. ir kt. (Europos prokuratūra)* (C-281/22, EU:C:2023:1018, 57 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

pasidalijimu, pagal kurį išduodančioji teisminė institucija turi patikrinti, ar laikytasi būtinų sprendimo, kurį prašoma pripažinti, priėmimo sąlygų, o pagal tarpusavio pripažinimo principą vykdančioji teisminė institucija vėliau negali tikrinti šio vertinimo [66].

96. Vadinasi, vykstant valstybių narių teismų bendradarbiavimui baudžiamosiose bylose, grindžiamam tarpusavio pasitikėjimo ir tarpusavio pripažinimo principais, vykdančioji institucija neturi tikrinti, ar išduodančioji institucija laikėsi teismo sprendimo, kurį ji turi vykdyti, priėmimo sąlygų [67].

97. Kaip matyti, be kita ko, iš Reglamento 2018/1805 18 straipsnio 1 dalies [68], 23 straipsnio 1 dalies [69] ir 33 straipsnio 2 dalies [70], šiame reglamente nustatyta teismų bendradarbiavimo sistema taip pat grindžiama skirtimi tarp pareigų, susijusių su nutarimo konfiskuoti pagrindimu ir priėmimu, priklausančių priimančiosios institucijos kompetencijai, ir pareigų, susijusių su šio nutarimo vykdymu, priklausančiu vykdančiosios institucijos kompetencijai. Šiomis aplinkybėmis pirmiausia priimančiajai valstybei narei tenka pareiga užtikrinti, kad priimant nutarimą konfiskuoti būtų paisoma asmens, dėl kurio jis priimtas, pagal Sąjungos teisę garantuojamų teisių, kurių dalis yra Chartijoje įtvirtintos pagrindinės teisės [71]. Taigi vykdančioji institucija pagal šio reglamento 19 straipsnio 1 dalies h punktą tik išimtiniais atvejais gali nepripažinti ir nevykdyti jai perduoto nutarimo konfiskuoti. Tik taip nustatytas atsakomybės pasidalijimas gali užtikrinti veiksmingą tarpvalstybinį bendradarbiavimą siekiant areštuoti ir konfiskuoti nusikalstamos veikos priemones ir nusikalstamu būdu gautas pajamas [72].

98. Vykdydama pareigą vykstant procesui dėl nutarimo konfiskuoti priėmimo pirmiausia užtikrinti pagarbą pagrindinėms teisėms priimančioji valstybė narė privalo asmeniui, dėl kurio priimtas toks nutarimas, užtikrinti veiksmingą teisminę apsaugą, be kita ko, nustatydama teisių gynimo priemones, leidžiančias tikrinti, ar paisoma šių teisių. Nuo tada, kai nustatoma, kad šis asmuo šioje valstybėje narėje galėjo pasinaudoti teisių gynimo priemone, bet ja nepasinaudojo, nors tokiu būdu būtų galėjęs pasiekti, kad šios valstybės narės teismas konstatuotų jo pagrindinių teisių, kaip antai įtvirtintų Chartijos 47 straipsnyje, pažeidimą ir prireikus ištaisytų šį pažeidimą arba už jį nubaustų, vykdančioji institucija neturi pagrindo abejoti prezumpcija, kad dėl šio

66 Žr., be kita ko, 2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *G. K. ir kt. (Europos prokuratūra)* (C-281/22, EU:C:2023:1018, 61 ir 63 punktai bei juose nurodyta jurisprudencija).

67 Žr. 2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *G. K. ir kt. (Europos prokuratūra)* (C-281/22, EU:C:2023:1018, 64 punktas).

68 Žr. šios išvados 39 punktą.

69 Šioje nuostatoje nurodyta, kad nutarimo areštuoti ir nutarimo konfiskuoti vykdymą turėtų reglamentuoti vykdančiosios valstybės teisė ir kad tik jos institucijos yra kompetentingos spręsti dėl jo vykdymo tvarkos ir nustatyti visas su tuo susijusias priemones.

70 Pagal šią nuostatą materialinės priežastys priimti nutarimą areštuoti arba nutarimą konfiskuoti negali būti ginčijamos vykdančiosios valstybė narės teisme.

71 Dėl Pagrindų sprendimo 2002/584 žr., be kita ko, 2024 m. liepos 29 d. Sprendimą *Breian* (C-318/24 PPU, EU:C:2024:658, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Dėl Direktyvos 2014/41 taip pat žr. 2021 m. lapkričio 11 d. Sprendimą *Gavanozov II* (C-852/19, EU:C:2021:902, 55 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

72 Žr. Reglamento 2018/1805 4 konstatuojamąją dalį.

asmens priimtas nutarimas konfiskuoti buvo priimtas paisant šių pagrindinių teisių [73]. Remiantis tokia išvada pagal tarpusavio pasitikėjimo principą vykdančiosios valstybės narės teismui, kuriam pateikti tokie argumentai, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, draudžiama tikrinti, kaip priimančiosios valstybės narės teismas konkrečiu atveju taikė savo baudžiamojo proceso taisykles.

99. Apibendrinant, mano manymu, labai svarbu neleisti, kad asmuo, kuris nepasinaudoja teise apskųsti dėl jo priimto nutarimo konfiskuoti priimančiojoje valstybėje narėje, galėtų vykdančiojoje valstybėje narėje šio nutarimo pripažinimo ir vykdymo stadijoje remtis procesinių teisių pažeidimais, tariamai padarytais priimančiojoje valstybėje narėje.

100. Šiuo klausimu pažymėtina, kad, net jei teismų bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose ir teismų bendradarbiavimo civilinėse bylose sritys turi savų ypatumų ir tikslų, mano manymu, dėl galimų nagrinėjimo gairių vertėtų paminėti Teisingumo Teismo jurisprudenciją, susijusią su valstybės narės, kurioje prašoma pripažinti sprendimą, viešosios tvarkos pažeidimu pastarojoje srityje. Iš tikrųjų 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo [74] 34 straipsnio 1 punkte įtvirtinta viešosios tvarkos išlyga turi būti *aiškinama siaurai* ir taikoma tik *išimtiniais atvejais* [75].

101. Šiuo klausimu iš tos jurisprudencijos matyti, kad rėmimasis viešosios tvarkos išlyga reiškia akivaizdų ir neproporcingą atsakovo teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, įtvirtintos Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje, pažeidimą [76]. Konkrečiai dėl to, kiek aplinkybė, kad tam tikras kurios nors valstybės narės teismo sprendimas priimtas pažeidžiant procesines garantijas, gali būti pagrindas atsisakyti pripažinti šį sprendimą pagal Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 1 punktą, Teisingumo Teismas nusprendė, kad šioje nuostatoje numatyta viešosios tvarkos išlyga turėtų būti remiamasi tik tuomet, kai dėl atitinkamo sprendimo pripažinimo valstybėje, kurioje prašoma jį pripažinti, būtų *akivaizdžiai pažeista* esminė Sąjungos teisės, taigi ir tos valstybės narės teisės norma [77]. Taip pat pabrėžtina, kad, Teisingumo Teismo teigimu, būtent tarpusavio

[73] *A contrario*, Teisingumo Teismas 2021 m. lapkričio 11 d. Sprendime *Gavanozov II* (C-852/19, EU:C:2021:902) pabrėžė, jog tai, kad išduodančiojoje valstybėje narėje negalima ginčyti Europos tyrimo orderio, kuriuo nurodoma atlikti kratas ir poėmius bei surengti liudytojo apklausą per vaizdo konferenciją, būtinumo ir teisėtumo, yra Chartijos 47 straipsnyje įtvirtintos teisės į veiksmingą teisinę gynybą pažeidimas, dėl kurio neįmanoma įgyvendinti tarpusavio pripažinimo ir ši valstybė narė negali juo pasinaudoti (56 punktas). Iš tikrųjų atsižvelgiant, be kita ko, į esminį tarpusavio pripažinimo principo vaidmenį Direktyvoje 2014/41 nustatytoje sistemoje, išduodančioji valstybė narė turi apibrėžti sąlygas, kuriomis vykdančioji institucija galėtų tinkamai suteikti pagalbą, laikydamasi Sąjungos teisės (58 punktas). Be to, Teisingumo Teismas atsižvelgė į šios direktyvos 11 straipsnio 1 dalies f punktą, pagal kurį, jo nuomone, vykdančiosios institucijos išimtiniais atvejais, įvertinusios kiekvieną konkretų atvejį, gali nukrypti nuo šio principo, kai yra svarių priežasčių manyti, kad Europos tyrimo orderio vykdymas būtų nesuderinamas su pagrindinėmis teisėmis, užtikrinamomis, be kita ko, Chartija. Jis nurodė, kad išduodančiojoje valstybėje nesant jokių teisių gynimo priemonių, ši nuostata būtų taikoma sistemingai, o tai prieštarautų ir šios direktyvos bendrai sistemai, ir tarpusavio pasitikėjimo principui (59 punktas). Teisingumo Teismas iš to padarė išvadą, kad šios direktyvos 6 straipsnis, siejamas su Chartijos 47 straipsniu ir ES sutarties 4 straipsnio 3 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį kompetentingai valstybės narės institucijai draudžiama išduoti Europos tyrimo orderį, kuriuo nurodoma atlikti kratas, poėmius ir apklausti liudytoją per vaizdo konferenciją, kai tos valstybės narės teisės aktuose nenumatyta jokių teisių gynimo priemonių dėl tokio Europos tyrimo orderio išdavimo (62 punktas).

[74] OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42.

[75] Žr., be kita ko, 2023 m. rugsėjo 7 d. Sprendimą *Charles Taylor Adjusting* (C-590/21, EU:C:2023:633, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija) bei 2024 m. spalio 4 d. Sprendimą *Real Madrid Club de Fútbol* (C-633/22, EU:C:2024:843, 34 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Šiuo klausimu taip pat žr. generalinio advokato M. Szpunar išvadą, pateiktą byloje *Real Madrid Club de Fútbol* (C-633/22, EU:C:2024:127, 44 punktas).

[76] Žr., be kita ko, 2012 m. rugsėjo 6 d. Sprendimą *Trade Agency* (C-619/10, EU:C:2012:531, 62 punktas). Šiuo klausimu taip pat žr. generalinio advokato M. Szpunar išvadą, pateiktą byloje *Real Madrid Club de Fútbol* (C-633/22, EU:C:2024:127, 75 punktas).

[77] Žr. 2015 m. liepos 16 d. Sprendimą *Diageo Brands* (C-681/13, EU:C:2015:471, 50 punktas) ir 2016 m. gegužės 25 d. Sprendimą *Meroni* (C-559/14, EU:C:2016:349, 46 punktas). Apskritai dėl reikalavimo, kad būtų akivaizdžiai pažeista valstybės narės, kurioje prašoma pripažinti sprendimą, teisės sistemoje esmine laikoma teisės norma arba pagal šią teisės sistemą pagrindine pripažįstama teisė, žr. 2024 m. spalio 4 d. Sprendimą *Real Madrid Club de Fútbol* (C-633/22, EU:C:2024:843, 37 punktas). Pastarajame sprendime Teisingumo Teismas nurodė, kad tik tuo atveju, jei vykdant sprendimą valstybėje narėje, kurioje prašoma jį pripažinti, būtų akivaizdžiai pažeista kuri nors Chartijoje įtvirtinta pagrindinė teisė, šios valstybės narės teismas pagal Reglamento Nr. 44/2001 34 straipsnio 1 punktą ir 45 straipsnį privalo atsisakyti vykdyti tą sprendimą arba, nelygu atvejis, panaikinti jo pripažinimą vykdytinu (44 punktas).

pasitikėjimas, dėl kurio valstybės narės remiasi viena kitos teisės sistemomis ir teisminėmis institucijomis, leidžia manyti, kad klaidingo nacionalinės teisės arba Sąjungos teisės taikymo atveju kiekvienoje valstybėje narėje įtvirtinta teisių gynimo priemonių sistema, papildyta SESV 267 straipsnyje numatyta prašymo priimti prejudicinį sprendimą procedūra, suteikia teisės subjektams pakankamą garantiją [78]. Taigi Reglamentas Nr. 44/2001 turi būti aiškinamas taip, kad jis grindžiamas tuo, jog teisės subjektai iš esmės privalo pasinaudoti visomis teisių gynimo priemonėmis, prieinamomis sprendimo priėmimo valstybėje narėje. Išskyrus ypatingas aplinkybes, dėl kurių tampa pernelyg sunku arba neįmanoma pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis sprendimo priėmimo valstybėje narėje, teisės subjektai privalo pasinaudoti visomis šioje valstybėje narėje prieinamomis teisių gynimo priemonėmis, kad iš anksto užkirstų kelią viešosios tvarkos pažeidimui [79]. Valstybės narės, kurioje prašoma pripažinti sprendimą, teismas, tikrindamas, ar yra akivaizdus šios valstybės viešosios tvarkos pažeidimas, turi atsižvelgti į pastarąjį elementą [80].

102. Taigi šioje byloje kompetentingas vykdančiosios valstybės narės teismas, siekdamas patikrinti, ar galėjo būti akivaizdžiai pažeista Chartijoje įtvirtinta pagrindinė teisė, pagal Reglamento 2018/1805 19 straipsnio 1 dalies h punktą turėtų atsižvelgti į tai, kad bendrovė D. nepasinaudojo priimančiojoje valstybėje narėje prieinamomis teisių gynimo priemonėmis, kad užkirstų kelią savo pagrindinių teisių, kaip antai užtikrinamų Chartijos 47 straipsniu, pažeidimui. Jei bendrovė D. nurodo konkrečias aplinkybes, dėl kurių šioje valstybėje narėje pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis buvo pernelyg sunku arba neįmanoma, tas teismas turėtų į tai atsižvelgti.

103. Šiuo klausimu primintina, kad teisės į veiksmingą teisinę gynybą turi būti paisoma, be kita ko, užtikrinant realų ir veiksmingą sprendimo gavimą, t. y. pranešant apie jį jo adresatui [81].

104. Vis dėlto pažymėtina, kad bendrovė D., atrodo, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme ginčija tai, kad jai buvo įteiktas nutarimas konfiskuoti. Iš tikrųjų ši bendrovė teigia, kad negavo nuosprendžio, kuriame yra šis nutarimas, ištraukų, taip pat informacijos apie teisių gynimo priemones. Bendrovė siūlo tai įrodyti, pateikdama įteikimo patvirtinimo rašysenos ekspertizę. Vis dėlto pažymėtina, kad iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, jog konfiskavimo liudijime nurodyta, kad 2020 m. gegužės 27 d. nuosprendžio su nutarimu konfiskuoti ištraukos (įžanginė ir rezoliucinė dalys, motyvuojamoji dalis, susijusi su pajamų konfiskavimu, taip pat informacija apie teisių gynimo priemones) su vertimu į kroatų kalbą buvo įteiktos bendrovei D., kuri jas gavo 2020 m. spalio 13 d., tačiau šio nuosprendžio

78 Žr. 2015 m. liepos 16 d. Sprendimą *Diageo Brands* (C-681/13, EU:C:2015:471, 49 ir 63 punktai), 2016 m. gegužės 25 d. Sprendimą *Meroni* (C-559/14, EU:C:2016:349, 47 punktas) ir 2024 m. spalio 4 d. Sprendimą *Real Madrid Club de Fútbol* (C-633/22, EU:C:2024:843, 38 punktas).

79 Žr. 2015 m. liepos 16 d. Sprendimą *Diageo Brands* (C-681/13, EU:C:2015:471, 64 punktas) ir 2016 m. gegužės 25 d. Sprendimą *Meroni* (C-559/14, EU:C:2016:349, 48 punktas). Dėl 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012, p. 1), kuriuo panaikintas Reglamentas Nr. 44/2001, taip pat žr. 2022 m. balandžio 7 d. Sprendimą *H Limited* (C-568/20, EU:C:2022:264, 44–46 punktai). Pastarajame sprendime Teisingumo Teismas patikslino, kad akivaizdus teisės normos, kuri valstybės, į kurią kreipiamasi, teisės sistemoje laikoma esmine, arba teisės, kuri toje teisės sistemoje pripažįstama pagrindine, pažeidimas gali kilti, be kita ko, dėl to, kad skolininkas negalėjo veiksmingai gintis sprendimą priėmusiame teisme ir kilmės valstybėje narėje ginčyti teismo sprendimo, kurį prašoma įvykdyti (45 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

80 Žr. 2015 m. liepos 16 d. Sprendimą *Diageo Brands* (C-681/13, EU:C:2015:471, 68 punktas).

81 Žr., be kita ko, 2021 m. spalio 6 d. Sprendimą *Prokuratura Rejonowa Łódź-Bałuty* (C-338/20, EU:C:2021:805, 34 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Pastarajame punkte Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad toks pranešimas turi leisti atitinkamam asmeniui tiksliai žinoti motyvus, kuriais grindžiamas dėl jo priimtas sprendimas, taip pat tokio sprendimo apskundimo būdus ir tam nustatytą terminą, kad jis galėtų veiksmingai ginti savo teises ir turėdamas visapusišką informaciją nuspręsti, ar ginčyti šį sprendimą teisme.

neapskundė. Kadangi toks liudijimas skirtas nutarimų konfiskuoti tarpusavio pripažinimui palengvinti, atsižvelgdamas į tarpusavio pasitikėjimą, kurio turi laikytis valstybių narių teismai [82], manau, jog vykdančioji institucija turėtų remtis šiame liudijime pateikta informacija.

105. Taigi kompetentingo Slovėnijos teismo, kaip priimančiosios institucijos, išvadų, pateiktų konfiskavimo liudijime, vykdančioji institucija turėtų galėti nepaisyti tik tuo atveju, jei būtų pakankamai konkrečių ir objektyvių duomenų, leidžiančių abejoti dėl jų patikimumo. Jei bendrovės D. teiginiai leidžia šiai institucijai abejoti, ar konfiskavimo liudijimas buvo įteiktas arba įteiktas teisėtai, ji dėl to turi pasitarti su priimančiąja institucija. Šiuo klausimu pabrėžtina, kad pagal Reglamento 2018/1805 19 straipsnio 2 dalį, kiek tai susiję su šio reglamento 19 straipsnio 1 dalyje nurodytais nepripažinimo ir nevykdymo pagrindais, prieš nuspręsdama visiškai ar iš dalies nepripažinti ar nevykdyti nutarimo konfiskuoti, vykdančioji institucija bet kuriomis tinkamomis priemonėmis turi pasitarti su priimančiąja institucija ir prireikus jos paprašyti nedelsiant pateikti visą būtiną informaciją.

106. Taip pat pažymėtina, kad patikrinimai, kuriuos prireikus turėtų atlikti vykdančioji institucija, įgyvendindama Reglamento 2018/1805 19 straipsnio 1 dalies h punktą, nedaro poveikio galimam kito nepripažinimo ir nevykdymo pagrindo, nurodyto šio straipsnio 1 dalyje, taikymui.

107. Taigi šio reglamento 19 straipsnio 1 dalies c punkte nurodyta, kad vykdančioji institucija gali nuspręsti nepripažinti ir nevykdyti nutarimo konfiskuoti, jei konfiskavimo liudijimas yra neišsamus arba aiškiai neteisingas ir jis nebuvo išsamiai užpildytas po šio reglamento 19 straipsnio 2 dalyje nurodytų konsultacijų.

108. Per posėdį Komisija nurodė, kad, susipažinusi su nacionalinės bylos medžiaga, nustatė, jog kai kurios nuosprendžio dalys yra neįskaitomos.

109. Reglamento 2018/1805 14 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje numatyta, kad nutarimas konfiskuoti perduodamas naudojant konfiskavimo liudijimą, kurio forma pateikiama šio reglamento II priede.

110. Pagal šio reglamento 14 straipsnio 2 dalį valstybės narės gali padaryti pareiškimą, kuriame būtų nurodyta, kad tais atvejais, kai konfiskavimo liudijimas joms perduodamas siekiant pripažinti ir įvykdyti nutarimą konfiskuoti, priimančioji institucija privalo kartu su konfiskavimo liudijimu joms perduoti nutarimo konfiskuoti originalą arba patvirtintą jo kopiją [83].

111. Šiuo klausimu pažymėtina, kad Kroatijos Respublika 2020 m. gruodžio 8 d. padarė tokį pareiškimą [84].

112. Mano nuomone, aišku, kad nutarimo konfiskuoti originalo arba patvirtintos jo kopijos perdavimas reiškia, kad perduodamas dokumentas yra įskaitomas.

113. Jei taip nėra, vykdančioji institucija gali atsisakyti pripažinti ir vykdyti jai perduotą nutarimą konfiskuoti. Šiuo klausimu primintina, kad Reglamento 2018/1805 18 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad vykdančioji institucija pripažįsta *pagal* šio reglamento *14 straipsnį perduotą nutarimą konfiskuoti*.

[82] Šiuo klausimu žr. 2024 m. liepos 29 d. Sprendimą *Breian* (C-318/24 PPU, EU:C:2024:658, 115 punktas).

[83] Šioje nuostatoje taip pat patikslinama, kad pagal Reglamento 2018/1805 17 straipsnio 2 dalį išverstas turi būti tik konfiskavimo liudijimas.

[84] Žr. pareiškimą, pateikiamą internete adresu https://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/libdocumentproperties/FR/3304.

114. Vis dėlto, jei paaiškėtų, kad kartu su šiuo liudijimu perduotas nutarimas konfiskuoti iš tikrųjų visas arba iš dalies yra neįskaitomas, taigi vykdančioji institucija, taikydama Reglamento 2018/1805 19 straipsnio 1 dalies c punktą, remiasi tuo, kad šis liudijimas neišsamus, – ji pagal šio reglamento 19 straipsnio 2 dalį turėtų pasitarti su priimančiąja institucija, kad ši jai perduotų įskaitomą nutarimo versiją.

115. Tik to nepadarius vykdančioji institucija galėtų prireikus atsisakyti pripažinti ir vykdyti nutarimą konfiskuoti.

116. Į tai atsižvelgdamas siūlau Teisingumo Teismui į trečiąjį prejudicinį klausimą atsakyti, kad Reglamento 2018/1805 19 straipsnio 1 dalies h punktas turi būti aiškinamas taip: vykdančioji institucija negali atsisakyti pripažinti ir vykdyti nutarimo konfiskuoti pagal šią nuostatą, kai asmuo, dėl kurio priimtas šis nutarimas, kuris jam buvo tinkamai įteiktas, priimančiojoje valstybėje narėje turėjo veiksmingą teisių gynimo priemonę, bet ja nepasinaudojo, nors tokiu būdu būtų galėjęs pasiekti, kad šios valstybės narės teismas patikrintų, ar paisyta jo pagrindinių teisių, užtikrinamų, be kita ko, pagal Chartijos 47 straipsnį, tame teisme remdamasis tuo, kad, pirma, tariamai nebuvo šaukiamas dalyvauti visose baudžiamojo proceso, užbaigto priimant šį nutarimą stadijose, antra, tariamai nebuvo informuotas apie teisę naudotis advokato paslaugomis ir, trečia, tariamai negavo viso nuosprendžio, kuriame yra dėl jo priimtas nutarimas konfiskuoti, teksto jam suprantama kalba.

IV. Išvada

117. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Visoki kazneni sud* (Apeliacinis baudžiamųjų bylų teismas, Kroatija) pateiktus prejudicinius klausimus:

1. 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1805 dėl nutarimų areštuoti ir nutarimų konfiskuoti turtą tarpusavio pripažinimo 1 straipsnio 1 ir 4 dalys, 2 straipsnio 2 punktas ir 3 punkto d papunktis, siejami su šio reglamento 13 konstatuojamąja dalimi,

   turi būti aiškinami taip:

   šis reglamentas taikomas nutarimui konfiskuoti, priimtam vykstant baudžiamajam procesui, užbaigtam priėmus išteisinamąjį nuosprendį, susijusiam su kita nusikalstama veika nei ta, dėl kurios priimtas šis nuosprendis, padaryta ne išteisintų kaltinamųjų, bet kito asmens, dėl kurio nėra surašytas kaltinamasis aktas.

2. Reglamento 2018/1805 19 straipsnio 1 dalies h punktas

   turi būti aiškinamas taip:

   vykdančioji institucija negali atsisakyti pripažinti ir vykdyti nutarimo konfiskuoti pagal šią nuostatą, kai asmuo, dėl kurio priimtas šis nutarimas, kuris jam buvo tinkamai įteiktas, priimančiojoje valstybėje narėje turėjo veiksmingą teisių gynimo priemonę, bet ja nepasinaudojo, nors tokiu būdu būtų galėjęs pasiekti, kad šios valstybės narės teismas patikrintų, ar paisyta jo pagrindinių teisių, užtikrinamų, be kita ko, pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį, tame teisme remdamasis tuo, kad, pirma, tariamai nebuvo šaukiamas dalyvauti visose baudžiamojo proceso, užbaigto priėmus šį nutarimą,

stadijose, antra, tariamai nebuvo informuotas apie teisę naudotis advokato paslaugomis ir, trečia, tariamai negavo viso nuosprendžio, kuriame yra dėl jo priimtas nutarimas konfiskuoti, teksto jam suprantama kalba.